

รายงานการวิจัย

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม
และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น
ในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

Social support from the family, Social skill and Preventive
Behavior on drug among the youth in Maifad Subdistrict, Sikao
District, Trang Province

วรรณกร พลพิชัย Wannakorn Ponpichai
จันทร์ธา อึ้งเอ็ง Jantra Uieng

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณรายได้
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ประจำปี พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือและกรุณาจากบุคคลผู้มีพระคุณหลายท่าน คณะผู้วิจัยขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐทิศา โจนนประศาสน์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ชงชัย นิธิรัฐสุวรรณ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขสิ่งบกพร่องต่าง ๆ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วิทยุในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูลตอบแบบสอบถามเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์ รวมทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาศึกษาทั่วไปทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาการทำงานวิจัยฉบับนี้ และขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในงานหรือเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติม คุณประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ใคร่ขอขอบแต่บิดามารดา ครูอาจารย์ และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน

วรรณกร พลพิชัย

จันทรา อ้อยเอ็ง

10 กันยายน 2561

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

บทคัดย่อ

วรรณกร พลพิชัย และ จันทรา อึ้งเอ็ง

ปัจจุบันการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาต่อสังคมไทยในวงกว้าง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน จากสถิติด้านยาเสพติดพบว่าเด็กและเยาวชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเริ่มมีอายุน้อยลง และในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง มีวัยรุ่นจำนวน 790 คน ซึ่งเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จึงมีความสนใจศึกษาระดับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด เปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง จำนวน 266 ราย ด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับสูง มีทักษะทางสังคมในระดับสูง และมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับสูง วัยรุ่นที่มีเพศ สถานภาพทางการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม และอาชีพของมารดาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในระดับสูง และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวม ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม เกรดเฉลี่ยสะสม และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สถิติปัญหา สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองของวัยรุ่น ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 69.4

คำสำคัญ: การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

Social support from the family, social skill and preventive behavior on drug among the youth in Maifad subdistrict, Sikao District, Trang Province

Wannakorn Ponpichai and Jantra Uieng

Abstract

Currently, the spread of narcotic drugs is a widespread problem for Thai society. Especially in the youth group. Drug statistics show that children and adolescents who are involved in drug use become younger. In Maifad subdistrict, Sikao District, Trang province, there were 790 adolescents who were at risk of drug addiction. So have interested to study level of social support from the family, social skill, and preventive behavior on drug among youth., compare preventive behavior on drug among the youth according to their personal factors., correlation between social support from the family, social skill with preventive behavior on drug among the youth., and influence of personal factors, social support from family, and social skill on preventive behavior on drug among the youth. The data were collected from 266 youths who located in Maifad Subdistrict, Sikao District, Trang province by questionnaires; analyzed by using statistical methods; including percentage, mean, standard deviation, t – test, F – test, Pearson correlation coefficient, and multiple regression analysis with stepwise method. The results had concluded as following: the youths had social support from family, social skill, and preventive behavior on drug at the high level, difference in sex, education status, GPA, and job's mother had contributed to difference to preventive behavior on drug among youth with the statistical significance level of 0.05, social support from the family and social skill were correlated to preventive behavior on drug among the youth at the high level, the independent variables that could predict preventive behavior on drug among the youth including; total of social support from family, social skills dimension of supported by social groups, GPA and social support from family dimension of thought and intelligence with the statistical significance level of 0.05, and could predict it at 69.4percents

Key words: social support, social skill, preventive behavior on drug among the youth

สารบัญ

สารบัญเรื่อง	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 สมมติฐานการวิจัย	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม	18
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด	22
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	29
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	30
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	34
3.5 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	35
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	36
4.1 ผลการวิจัย	36
4.1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง	37
4.1.2 ระดับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น	41
4.1.3 เปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	42
4.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น	45
4.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น	47
4.2 ข้อวิจารณ์	52
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	58

สารบัญเรื่อง	หน้า
5.1 สรุปผลการวิจัย	58
5.1.1 วิธีดำเนินการวิจัย	58
5.1.2 ผลการวิจัย	59
5.2 ข้อเสนอแนะ	61
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	65
ภาคผนวก ก	66
ภาคผนวก ข	73
ภาคผนวก ค	79

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนวัยรุ่นจำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน	30
2	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	35
3	ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีกา จังหวัดตรัง	38
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวของวัยรุ่น	41
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะทางสังคมของวัยรุ่น	42
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น	42
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	42
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นและค่าสถิติ F จำแนก ตามปัจจัยส่วนบุคคล	43
9	ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น	46
10	แสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	47
11	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น	52

สารบัญตาราง (ผนวก)

ตาราง ผนวกที่		หน้า
1	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัวรายด้านและโดยรวมทั้งฉบับ	74
2	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัวด้านความคิด สติปัญญา	74
3	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัวด้านอารมณ์	74
4	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัวด้านทรัพยากร	75
5	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมทั้งรายด้านและ โดยรวมทั้งฉบับ	75
6	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร	75
7	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการแก้ปัญหา	76
8	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการจัดการกับ ปัญหา	76
9	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านความสามารถ ในการสื่อสาร	76
10	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการสอน ตนเองหรือตระหนักต่อตนเอง	77
11	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการบริการ สนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม	77
12	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจาก ยาเสพติดทั้งฉบับ	77
13	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดราย ข้อ	78
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัวรายข้อ	80
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะทางสังคมรายข้อ	81
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยา เสพติด	83

สารบัญภาพ

ภาพที่

1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ยาเสพติดได้สร้างปัญหาใหญ่และเป็นภัยคุกคามกับประชากรโดยเฉพาะประชากรที่เป็นเยาวชนและทำให้เกิดผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของทุกประเทศในโลก ประเทศไทยก็ประสบปัญหายาเสพติดเช่นกัน โดยพบว่ามีการแพร่ระบาดและเป็นปัญหาต่อสังคม โดยเฉพาะเยาวชนของไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน แม้รัฐบาลจะพยายามปราบปรามและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังแค่ไหนหรือมีบทลงโทษรุนแรงต่อผู้ค้าหรือผู้จำหน่ายอย่างไร แต่ปัญหายาเสพติดก็ยังคงพบได้ทั่วไปในประเทศไทย ทั้งในเมืองและชนบทยังคงสร้างปัญหาให้กับเยาวชนไทยตลอดเวลา นอกจากนี้ยาเสพติดยังได้สร้างปัญหาความรุนแรงและความแตกแยกในระดับครอบครัวเยาวชนจำนวนมากซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติต้องตกเป็นทาสของยาเสพติดและนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนและก่อการกระทำความผิดต่อผู้อื่นส่งผลกระทบต่อตนเองสังคมสุขภาพอนามัยและผลกระทบด้านความมั่นคงของประเทศในที่สุด

ยาเสพติดที่เป็นปัญหาแพร่ระบาดหลัก คือ ยาบ้า รongลงมาคือกัญชา พิษกระท่อม ไอซ์ และเฮโรอีน และที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด คือ คีตามีน ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากในอดีต นอกจากนี้ยังพบการใช้ยาควบคุม/ยาอันตรายในทางที่ผิดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยประชากรที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งในมิติของการเสพและกระทำความผิดที่มีอายุไม่เกิน 24 ปี มีสัดส่วนสูงโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ยังอยู่ในกลุ่มอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 70 ของผู้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอาชีพรับจ้าง แรงงาน และเกษตรกร จากสถานการณ์ดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นสถานการณ์ที่ค่อนข้างน่าเป็นห่วงสำหรับสังคมไทย โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนหรือวัยรุ่น ที่เป็นกลุ่มเสี่ยงมากที่สุด

จากสถิติด้านยาเสพติดพบว่าเด็กและเยาวชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเริ่มมีอายุน้อยลง โดยวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ในปัจจุบันมีจำนวน 790 อาศัยอยู่ในชุมชน มีทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จากการศึกษาข้อมูลในพื้นที่และงานวิจัยเกี่ยวข้องกับวัยรุ่นในพื้นที่นี้พบว่ามียุวก่อนวัยเรียนที่อยู่นอกระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก และเป็นกลุ่มเสี่ยงที่อาจจะขาดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ฉะนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวัยรุ่นในพื้นที่ดังกล่าวถึงพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากยาเสพติดอย่างไร มีความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน เพื่อที่จะได้หาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และเกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และตัววัยรุ่นเอง

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง
- 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคม กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง
- 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับด้านวิชาการ
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือจะทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงทางวิชาการเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น รวมทั้งประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยกระบวนการวิจัยมารองรับ ซึ่งผลที่ได้จากกระบวนการวิจัยที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำมาเผยแพร่และเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำมาพัฒนาเยาวชน วัยรุ่น สังคมสถาบันครอบครัวของไทย ให้มีอนาคตที่ดี ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีพื้นฐานชีวิตที่ดีมีวิถีดำเนินชีวิตเหมาะสมพร้อมทั้งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป
2. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับด้านสังคม
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับคือเป็นประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนาทั้งด้านบุคคล ครอบครัว สังคมและชุมชน คือการพัฒนาวัยรุ่นให้เป็นคนดี ห่างไกลจากยาเสพติด ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดต่อสังคมอันเนื่องมาจากยาเสพติดได้หลายประการ เช่น ลดพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นเพราะขาดสติจากการเสพยา ลดปัญหาอาชญากรรมในสังคม ลดปัญหาการทะเลาะวิวาทในครอบครัว ลดปัญหาการออกโรงเรียนกลางคัน เพิ่มโอกาสให้วัยรุ่นมีอนาคตที่ดี เพิ่มความสุขให้กับครอบครัว สังคมและชุมชน
3. ประโยชน์สำหรับผู้สนใจและการวิจัยครั้งต่อไป
การวิจัยครั้งนี้จะเป็นพื้นฐานสำหรับผู้สนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ที่มีอายุตั้งแต่ 13 –18 ปี จำนวน 790 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 25 พฤษภาคม 2560 ที่มา: ระบบสถิติทางการทะเบียน)

ตัวแปร

การวิจัยเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

กำหนดตัวแปรที่จะวิเคราะห์ดังนี้

ตัวแปรต้น

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) สถานภาพทางการศึกษา
- 4) สถานภาพ (การสมรสหรือการมีครอบครัว)
- 5) จำนวนพี่น้อง
- 6) ลำดับการเกิด
- 7) สถานภาพสมรสของบิดามารดา
- 8) ระดับการศึกษาของบิดามารดา
- 9) อาชีพของบิดามารดา
- 10) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว
- 11) หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว โดยได้ทำการศึกษาและสรุปแนวความคิดการสนับสนุนทางสังคมจากหลาย ๆ แนวคิด แล้วนำมาสรุปให้เหมาะสมกับบริบทของการวิจัยครั้งนี้ โดยสามารถสรุปการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวออกได้เป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา
- 2) การสนับสนุนด้านอารมณ์
- 3) การสนับสนุนด้านทรัพยากร

3. ทักษะทางสังคม ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้ใช้แนวคิดทักษะทางสังคมของ Schinke and Gilchrist (1984, quoted in Bloom 1996) ในการศึกษาทักษะทางสังคมของวัยรุ่น ประกอบด้วย ทักษะทางสังคม 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- 2) ทักษะด้านการแก้ปัญหา

- 3) ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา
- 4) ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร
- 5) ทักษะด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเอง
- 6) ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

วัยรุ่น หมายถึง บุคคลที่มีอายุอยู่ระหว่าง 13-18 ปี และมีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของวัยรุ่นที่บ่งบอกถึงการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ไม่หลงคำชักชวน ไม่ทดลองใช้ยาเสพติด ไม่เลียนแบบ รู้จักปฏิเสธ ทำงานอดิเรก ปกป้องหรือขอคำปรึกษาจากคนใกล้ชิด และเล็งเห็นถึงโทษของยาเสพติด

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว หมายถึง เป็นการที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าตนเองได้รับความรักความเอาใจใส่ มีคนเห็นคุณค่า ให้เกียรติยกย่อง ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนสิ่งต่าง ๆ จากบุคคลในครอบครัว ทั้งในด้านความคิด สติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านทรัพยากร ซึ่งจะช่วยให้คุณรู้สึกผูกพันและมีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว

การสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา หมายถึง การที่วัยรุ่นได้รับการชี้แนะแนวทางหรือการได้รับการตักเตือนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ได้รับกำลังใจรวมทั้งสอนวิธีการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ข้องเกี่ยวกับยาเสพติดจากบุคคลในครอบครัว

การสนับสนุนด้านอารมณ์ หมายถึง การที่วัยรุ่นรู้สึกว่าคุณค่าตนเองได้รับความรักความอบอุ่นและกำลังใจจากบุคคลในครอบครัว บุคคลในครอบครัวรับฟังความคิดเห็นหรือความต้องการของวัยรุ่น และเมื่อมีการทำสิ่งใดผิดพลาดก็จะได้รับการให้อภัย รวมทั้งให้ความเชื่อมั่นในความเป็นตัวตนของวัยรุ่น

การสนับสนุนด้านทรัพยากร หมายถึง การที่วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนในเรื่องเงินทองเมื่อวัยรุ่นมีความต้องการ ได้รับการสนับสนุนเมื่อต้องการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของวัยรุ่นในการปฏิบัติตนเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกับบุคคลอื่นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับปัญหา ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเอง และด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม

ทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชีวิตประจำวัน รับรู้ถึงโทษของยาเสพติด จากสื่อประเภทต่าง ๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ทักษะทางสังคมด้านการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของวัยรุ่นในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา และรู้จักแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ปัญหานั้น รู้จักวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมิน และสุดท้ายสามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

ทักษะทางสังคมด้านการจัดการกับปัญหา หมายถึง ความสามารถของวัยรุ่นในการ พิจารณาหาทางเลือกในการตอบสนองต่อปัญหาที่เผชิญได้อย่างเหมาะสม

ทักษะทางสังคมด้านความสามารถในการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารโดย การใช้คำพูดหรือกิริยาท่าทางของวัยรุ่นเพื่อให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจระหว่างกันอย่างมี ประสิทธิภาพ

ทักษะทางสังคมด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเอง หมายถึง ความสามารถในการสอน หรือการตระหนักในตนเองของวัยรุ่นเพื่อกำกับหรือควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้กระทำ พฤติกรรมที่เหมาะสม

ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม หมายถึง ความสามารถที่วัยรุ่นมี แหล่งให้การสนับสนุนจากกลุ่มของสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อน และสถาบันทางสังคม อาจเป็นการ ให้กำลังใจ คำชมเชย เป็นต้น เมื่อวัยรุ่นต้องเผชิญกับความยุ่งยากในชีวิต

1.6 สมมติฐานการวิจัย

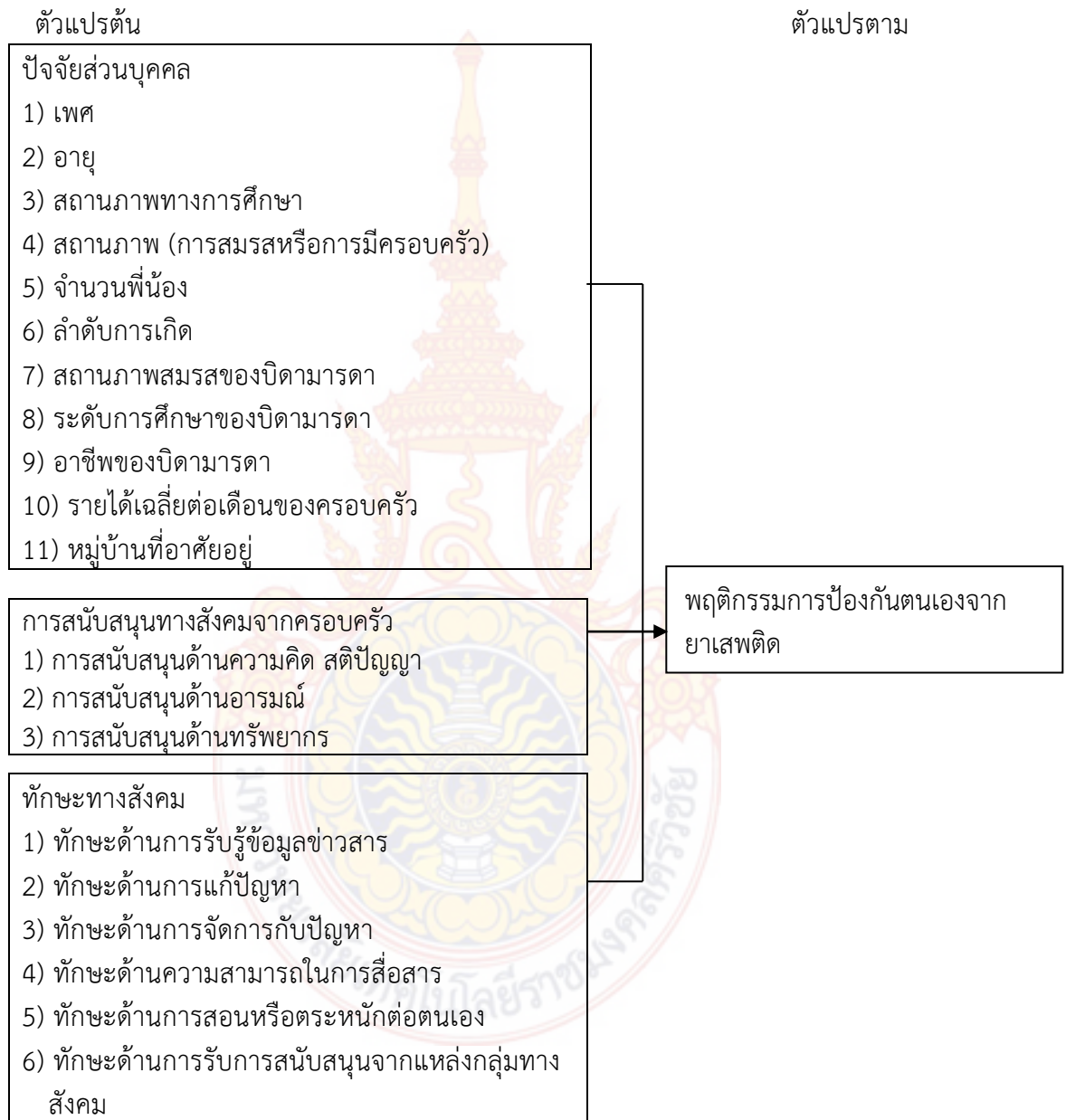
1) วัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมี พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน

3) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

4) ปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม สามารถ ร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวัยวิจัยเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีกา จังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา ประกอบด้วยแนวคิดต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติด

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

วัยรุ่นตรงกับภาษาอังกฤษว่า adolescence มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินจากคำว่า adolescere ซึ่งหมายถึง การเจริญสู่วุฒิภาวะ (grow into maturity)

วัยรุ่น คือขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาระหว่างวัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางชีววิทยา (เช่นระบบสืบพันธุ์) ทางจิตวิทยา และทางสังคม การสิ้นสุดของการเป็นวัยรุ่นและเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ค่อนข้างมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศหรือตามกลุ่มสังคม ซึ่งจะเห็นได้จากการที่บุคคลนั้นได้รับความเชื่อมั่นหรือไว้วางใจให้ทำหน้าที่หรืองานต่าง ๆ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2561) และได้มีการให้นิยามความหมายของคำว่าวัยรุ่น ดังนี้

ศรีเรือน แก้วกังวาน (2545) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็ก ต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่มีความอ่อนไหว ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ได้ง่าย เรียกได้ว่าเป็นวัยวิกฤต เนื่องจากวัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนบางครั้งอาจทำให้วัยรุ่นบางคนมีปัญหาในการปรับตัวได้

องค์การอนามัยโลก (WHO, 2000) ได้ให้ความหมายของวัยรุ่น (adolescents) หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี ผู้ที่มีอายุระหว่าง 10-14 ปี เรียกว่าวัยรุ่นรุ่นเยาว์หรือวัยรุ่นแรกเริ่ม ผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี คือวัยรุ่นเข้าสู่วัยของการเป็นผู้ใหญ่ สำหรับองค์การสหประชาชาติได้กำหนดอายุวัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุ 15-25 ปี ส่วน IPPF(International Planned Parenthood Federation) ก็กำหนดอายุไว้ใกล้เคียงกับองค์การสหประชาชาติแต่ว่าวัยเริ่มนั้นเร็วกว่า คือ กำหนดไว้ว่าวัยรุ่นจะอยู่ในช่วงอายุ 10-25 ปี ส่วนประเทศไทยนั้นมีการกำหนดอายุไว้เช่นใน “นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว” ระบุว่าวัยรุ่นไทยอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-25 ปี ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วจะมีอยู่ประมาณร้อยละ 17-19 ของประชากรทั้งหมด

จากความหมายของวัยรุ่น สามารถสรุปได้ว่าวัยรุ่นคือวัยที่เป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 10- 25 ปี มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา จากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ จนบางครั้งอาจทำให้วัยรุ่นบางคนมีปัญหาในการปรับตัวได้

พัฒนาการวัยรุ่น

เดิมศักดิ์ คทวนิช (2548) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของวัยรุ่นในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1) พัฒนาการด้านร่างกาย วัยรุ่นจะมีอัตราการเจริญเติบโตของร่างกายอย่างรวดเร็วมาก อวัยวะเพศทั้งภายนอกและภายในเจริญเติบโตเกือบเต็มที่แล้ว มีการเจริญเติบโตและพัฒนาเข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศคือ มีความพร้อมที่จะเป็นพ่อเป็นแม่คนได้แล้ว ทั้งนี้เพราะต่อมไร้ท่อต่าง ๆ ผลิตฮอร์โมนซึ่งทำให้ร่างกายเจริญเติบโต โดยเฉพาะส่วนสูงจะเห็นการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน ในตอนต้น ๆ เด็กหญิงจะมีพัฒนาการเร็วกว่าเด็กชายและจะเท่ากันเมื่ออายุย่างเข้าช่วงปลาย ๆ ลักษณะทางเพศภายนอกปรากฏให้เห็นชัดเจนขึ้น คือในเพศหญิงจะมีเต้านมขยายใหญ่ เอวคอดลง สะโพกผาย มีขนที่อวัยวะเพศ มีประจำเดือนครั้งแรก ในเพศชายเสียงห้าวขึ้น ไหล่ขยายกว้าง มีกล้ามเนื้อเป็นมัด ๆ ปรากฏให้เห็น อันจะสามารถผลิตอสุจิได้แล้ว

2) พัฒนาการทางอารมณ์ วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีอารมณ์รุนแรงและแปรเปลี่ยนได้ง่าย เช่น ในขณะที่มีอารมณ์ร่าเริงอยู่ จู่ ๆ ก็อาจซึมเศร้าหรือหงุดหงิด โกรธง่ายเมื่อถูกขัดใจ และมักแสดงอาการก้าวร้าว โดยปกติวัยนี้เป็นวัยที่ร่าเริงและจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจด้วยความสุข ถ้าเมื่อใดไม่มีอิสระที่จะทำอะไรได้ตามใจก็มักเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย เด็กวัยรุ่นจะมีความคิดเป็นของตนเอง และรู้สึกว่าคุณเองโตเป็นผู้ใหญ่แล้วจึงอยากทำอะไรตามความต้องการของตนเอง ทำให้มักเกิดความขัดแย้งกับผู้อื่นได้บ่อย ๆ

3) พัฒนาการทางสังคม ในช่วงวัยรุ่นนี้เด็กมักจะชอบแยกตัวอยู่ตามลำพังเมื่ออยู่ในครอบครัวเพราะต้องการความอิสระ ส่วนสังคมภายนอกเด็กจะมีเพื่อนทั้งสองเพศและกลุ่มเพื่อนจะเล็กลง การคบเพื่อนของวัยรุ่นจะมีเหตุผลมากขึ้น ชอบทำตัวเลียนแบบบุคคลอื่นที่ตนเองชื่นชอบ เช่น การแต่งกายอย่างดาราหรือนักร้องที่ตนชอบ บางครั้งชอบทำตัวแปลก ๆ เพื่อเรียกร้องความสนใจ เมื่อเข้าสู่ช่วงปลายของวัยจะเริ่มต้องการความตัวของตัวเองมากขึ้น อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะน้อยลง รู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองและเริ่มมีพฤติกรรมที่แสดงให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น เช่น ดื่มเหล้า เที่ยวกลางคืน คบเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น

4) พัฒนาการทางสติปัญญา วัยรุ่นเป็นวัยที่มีความคิดเป็นนามธรรมมากขึ้น รู้จักสังเกตและปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง ต้องการทำอะไรด้วยตนเองเพื่อหาประสบการณ์ สนใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ กล้าที่จะลองถูกลองผิด จึงทำให้มีการพัฒนาทางด้านสติปัญญากว้างมากขึ้น เพราะเด็กได้ลงมือทำเองได้พบกับปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และถ้าทำสำเร็จเด็กก็จะรู้สึกภาคภูมิใจ วัยนี้เด็กจะมีเหตุผลมากขึ้น สามารถแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ รู้จักสังเกตความคิดและความรู้สึกของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของวัยรุ่น

1. ทฤษฎีพัฒนาการความต้องการทางเพศและบุคลิกภาพ (Freud's Psychosexual and Personality)

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ฟรอยด์ ได้อธิบายถึงการพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางเพศ (Stage of Psychosexual Development) ว่า “พัฒนาการความต้องการทางเพศและบุคลิกภาพของบุคคลต้องอาศัยการพัฒนาที่ต่อเนื่องอย่างเป็นลำดับขั้นจนกลายเป็นบุคลิกภาพที่ถาวรในที่สุด” นอกจากนี้เขายังกล่าวอีกว่า “พัฒนาการความต้องการทางเพศจากความเชื่อเกี่ยวกับสัญชาตญาณทางเพศในเด็กทารกที่แสดงออกมาในรูปพลังของ ลิบิโด (Libido) และสามารถเคลื่อนที่ไปยัง ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย และบริเวณที่พลังลิบิโดไปรวมอยู่เรียกว่า “ที่ของความรู้สึกพึงพอใจ” (Erogenous Zone) เมื่อพลังลิบิโดไปอยู่ในส่วนใดก็จะก่อให้เกิดความตึงเครียด (Tension) ขึ้นที่ส่วนนั้น วิธีการที่จะขจัดความตึงเครียดได้ก็โดยการเร้าหรือกระตุ้นส่วนนั้นอย่างเหมาะสม เพื่อทำให้เกิดความพึงพอใจ (Gratification) ดังนั้น การที่เด็กได้รับการตอบสนองความสุขและความพึงพอใจของตนเองอย่างเพียงพอหรือไม่ จึงมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลทั้งสิ้น ซึ่งฟรอยด์แบ่งการพัฒนาบุคลิกภาพออกเป็น 5 ขั้น ได้แก่

1) ขั้นปาก (Oral Stage) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี ในวัยนี้ Erogenous Zone จะอยู่บริเวณปาก การได้รับการกระตุ้นหรือเร้าที่ปากจะทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจ เด็กจึงใช้ปากสร้างความสุขและความพึงพอใจให้กับตนเอง เด็กจะตอบสนองความพึงพอใจของตนเองโดยการดูด กัด อม การแทะของเล่น ดูดนิ้ว เล่นน้ำลาย และการทำเสียงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูดนมแม่จึง เป็นความสุขและความพึงพอใจของเขาในขั้นนี้ โดยฟรอยด์มีความเชื่อว่าหากเด็กในวัยนี้ได้รับการตอบสนองระยะปากอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้มีบุคลิกภาพที่ปกติเมื่อโตขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม หากเด็กถูกขัดขวางการแสวงหาความสุขโดยการใช้ปากหรือได้รับการตอบสนองไม่เพียงพอ จะทำให้พัฒนาการระยะนี้ของเด็กขาดความสมบูรณ์ ทำให้เกิดการยึดติดในระยะปาก (Oral Fixation) สิ่งที่ขัดขวางความสุขหรือความพึงพอใจทางปาก เช่น การถูกบังคับให้หย่านมเร็วเกินไป การไม่ได้รับการตอบสนองเมื่อหิวนม ถูกห้ามไม่ให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยปาก เป็นต้น พฤติกรรมที่เป็นผลจากการเกิดการยึดติดในระยะปากหรือพฤติกรรมที่เป็นการชดเชยเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เช่น พุดมาก ชอบนินทา รับประทานจุกจิก สูบบุหรี่ กัดเล็บ เป็นต้น

2) ขั้นทวาร (Anal Stage) เด็กจะมีอายุตั้งแต่ 2-3 ปี ในวัยนี้ Erogenous Zone จะอยู่ที่บริเวณทวารหนัก เด็กจะมีความพึงพอใจเมื่อมีสิ่งมากระตุ้นหรือเร้าบริเวณทวาร ในระยะนี้เด็กเริ่มเป็นตัวของตัวเอง เริ่มมีความพึงพอใจกับความสามารถในการควบคุมอวัยวะของตนเอง โดยเฉพาะอวัยวะขับถ่าย กิจกรรมที่เด็กมีความสุขจะเกี่ยวข้องกับการกั้นอุจจาระ (Anal Retention) และการถ่ายอุจจาระ (Anal Expulsion) ความขัดแย้งที่มักเกิดขึ้นในขั้นนี้คือ การฝึกหัดการขับถ่าย (Toilet Training) ดังนั้น การฝึกขับถ่ายให้เป็นเวลาควรฝึกแบบค่อยเป็นค่อยไปด้วยความอ่อนโยนโดยไม่ใช้วิธีการบังคับ เข้มงวด หรือกำหนดระเบียบมากเกินไป เด็กที่ได้รับการตอบสนองความสุขขั้นทวารหนักอย่างเต็มที่จะมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมเมื่อเติบโตขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามหากเด็กถูกบังคับ ข่มขู่ หรือลงโทษให้ขับถ่ายเป็นเวลาหรือทำตามคำสั่งของพ่อแม่ จะเกิดเป็นการยึดติดในระยะทวารหนัก (Anal Fixation) พฤติกรรมที่เป็นผลจากการเกิดการยึดติดในระยะทวารหนักหรือพฤติกรรมที่เป็น

การชดเชยเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เช่น เจ้าระเบียบ ตระหนี่ หวงของตนเอง ต่อต้านกฎระเบียบ ย้ำคิดย้ำทำเรื่องความสะอาด ชอบสะสมของ เป็นต้น

3) ขั้นอวัยวะเพศตอนต้น (Phallic Stage) เริ่มตั้งแต่ 3 – 5 ปี ในขั้นนี้ Erogenous Zone จะอยู่ที่อวัยวะเพศ ซึ่ง فروยด์มีความเห็นว่าขั้นนี้มีความสำคัญที่สุด เด็กจะเกิดความรู้สึกพึงพอใจกับการจับต้องอวัยวะเพศของตน รวมทั้งการซักถามเกี่ยวกับอวัยวะเพศและให้ความสนใจอวัยวะเพศตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่พบเห็นพฤติกรรมดังกล่าวจะมองว่าเป็นเรื่องที่ผิดปกติและมักจะลงโทษ คุกคาม กล่าว ตำหนิ หรือข่มขู่เด็กที่มีพฤติกรรมดังกล่าว ทำให้เด็กเกิดความกลัวและเกิดเป็นการยึดติดในระยะทวารอวัยวะเพศ (Phallic Fixation) มีผลทำให้บุคคลมีความแปรปรวนทางเพศเมื่ออยู่ในวัยผู้ใหญ่

นอกจากนี้ فروยด์ยังได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กในระยะนี้เกี่ยวกับเรื่องของปม (Complex) ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้สึกผูกพันต่อพ่อหรือแม่ที่มีเพศตรงข้ามกับตน ทำให้เด็กชายรักใคร่หวงแหนแม่จึงเกิดความรู้สึกอิจฉาและเป็นปรปักษ์กับพ่อ พยายามเลียนแบบความเป็นผู้ชายจากพ่อเพื่อให้แม่รัก ในขณะที่เด็กหญิงจะรักใคร่หวงแหนพ่อ จึงรู้สึกอิจฉาและเป็นศัตรูกับแม่ พยายามเลียนแบบความเป็นผู้หญิงจากแม่เพื่อให้พ่อรัก เรียกปรากฏการณ์นี้ว่าเป็น “ปมออดิปุส” (Oedipus Complex) ในเด็กชาย และ “ปมอีเลคตรา” (Electra Complex) ในเด็กหญิง ดังนั้น ช่วงระยะอวัยวะเพศจึงถือว่าเป็นช่วงระยะสำคัญที่พ่อแม่ควรประพฤติตนเป็นต้นแบบที่ดีของความเป็นชายหรือหญิงที่ถูกต้องตามบทบาทที่เหมาะสม

4) ขั้นแฝง (Latency Stage) อยู่ในช่วงอายุระยะหว่าง 6-12 ปี หรือเรียกอีกอย่างว่าระยะก่อนวัยหนุ่มสาว ในขั้นนี้อิทธิพลที่มีผลต่อบุคลิกภาพของบุคคลจะน้อยลง โดยเด็กจะได้รับอิทธิพลทางสังคมและมีความสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เป็นการแสวงหาบทบาทที่เหมาะสมให้กับตนเอง มีการพัฒนาทางสติปัญญา เปลี่ยนความสนใจอวัยวะเฉพาะส่วนมาเป็นความสนใจสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น การอยู่ในกลุ่มเพื่อนเพศเดียวกัน การเล่นเกม หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้สติปัญญา โดยเด็กจะสามารถเก็บกอดความต้องการทางเพศที่เกิดขึ้นไว้ภายใต้จิตสำนึก

5) ขั้นวัยรุ่นหรือขั้นอวัยวะเพศ (Genital Stage) เริ่มตั้งแต่อายุ 12 ปี เป็นต้นไป เป็นระยะแตกเนื้อหนุ่มสาว (Puberty) ความต้องการทางเพศในระยะที่ 4 ที่ถูกเก็บกอดไว้จะปรากฏขึ้นอีกครั้ง เด็กจะมีความพึงพอใจในความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม แสวงหาความสุขและความพึงพอใจทางเพศในรูปแบบของผู้ใหญ่ สนใจเพศตรงข้าม แสดงบทบาทความเป็นชายและหญิงตรงตามเพศของตนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งเริ่มเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget) เป็นนักจิตวิทยาชาวสวิส เขาให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาความคิดความเข้าใจกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การใช้ภาษาและความคิด เขาได้มีการทดลองเพื่อที่จะสังเกตและวัดการรับรู้ธรรมชาติของโลกรอบ ๆ ตัวเด็ก จากสิ่งเหล่านี้เขาสรุปได้ว่า การพัฒนาความคิดความเข้าใจจะอธิบายได้ดีที่สุดด้วยการแบ่งออกเป็นขั้นต่าง ๆ โดยมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องกัน เพียเจต์ ได้ตั้งทฤษฎีพัฒนาความคิดความเข้าใจขึ้นมาด้วยเหตุที่แต่ละคนเป็นผู้บงการการทำงานของจิตใจ (Mental

Operations) แต่ละขั้นของการทำงานนั้นเป็นลักษณะที่ไม่มีการพูดไม่มีการเรียนรู้และเป็นแบบสากลทั่วไป ซึ่งสรุปขั้นต่าง ๆ ของทฤษฎีพัฒนาความคิดความเข้าใจของเพียร์เจต์ได้ดังนี้

1) ขั้นที่ 1 ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Operations) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี โดยในช่วงตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 18 เดือน การตอบสนองของทารกส่วนใหญ่จะเป็นไปในลักษณะของปฏิกิริยาตอบสนองแบบฉับพลัน (Reflex Response) ซึ่งเกิดขึ้นในตัวเด็กเอง เช่น การยกแขนขา การหัดมือ กำมือ ซึ่งเป็นไปเองโดยอัตโนมัติ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เด็กจะพยายามพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยไม่ต้องใช้ภาษาเป็นสื่อ เนื่องจากเด็กยังพูดไม่ได้ ดังนั้น การพัฒนาสติปัญญาของเด็กในระยะนี้ จึงเป็นช่วงเริ่มต้นที่จะเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถ้าหากเด็กสามารถใช้ประสาทสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมได้มากเท่าใดก็จะสามารถช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กได้มากขึ้นไปด้วย ในช่วงอายุแรกเกิดนี้ เด็กทารกยังไม่สามารถที่จะแยกแยะความแตกต่างระหว่างตัวเขากับวัตถุ ไม่สามารถเห็นความแตกต่างระหว่างแขนของเขากับของเล่น และนั่นคือเขายังไม่มีความคิดที่เป็นของตนเองในการที่จะกำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองและจะรับรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น

2) ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มคิดเริ่มเข้าใจ (Preconceptual Thought) เริ่มตั้งแต่อายุ 2-4 ปี พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กในช่วงนี้ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ เด็กเริ่มเรียนรู้และเข้าใจสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เริ่มมีเหตุผลเบื้องต้น สามารถจะโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ หรือมากกว่ามาเป็นเหตุผลเกี่ยวโยงซึ่งกันและกัน เริ่มมีพัฒนาการทางด้านภาษาสามารถพูดเป็นประโยค รู้จักคำมากขึ้น รู้จักคิดในใจ แต่เหตุผลของเด็กวัยนี้ยังมีขอบเขตจำกัดอยู่ เพราะเด็กยังคงยึดตนเองเป็นศูนย์กลางคือ ถือความคิดตนเองเป็นใหญ่ และมองไม่เห็นเหตุผลของผู้อื่น ความคิดและเหตุผลของเด็กวัยนี้ จึงไม่ค่อยถูกต้องตามความเป็นจริงนัก โดยสรุปพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นที่ 2 มีดังนี้

- เริ่มใช้ภาษาได้ดีและเรียนรู้ว่าสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมีชื่อเรียกเฉพาะ มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อแก้ปัญหาให้กับตนเองได้

- เกิดพฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่ เช่น การเล่นเกมของ การเล่นกับตุ๊กตา นอกจากนั้น ยังสามารถใช้สิ่งของอื่น ๆ แทนของจริงได้ เช่น ใช้ไม้แทนปืน ใช้ริโมทเป็นโทรศัพท์ ใช้กล่องแทนรถ เป็นต้น

- เด็กวัยนี้มีความสามารถในการเข้าใจที่ละอย่าง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้

- เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจึงไม่เข้าใจความคิดหรือความรู้สึกของผู้อื่น จะคำนึงถึงแต่ความรู้สึกและความต้องการของตนเองเท่านั้น

- เด็กยังไม่สามารถแก้ปัญหาเรียงลำดับได้ เช่น ไม่สามารถเรียงลำดับตัวเลข เปรียบเทียบความสั้นยาวของวัตถุ และไม่สามารถคิดย้อนกลับไปได้

- เด็กไม่เข้าใจเรื่องความคงสภาพปริมาณของสสารเนื่องจากเด็กวัยนี้จะให้เหตุผลจากรูปร่างไม่ใช้การเปลี่ยนแปลงเป็นรูปอื่น

3) ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการคิดด้านรูปธรรม (Concrete Operation Stage) ขั้นนี้จะเริ่ม

จากอายุ 7-11 ปี พัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้สามารถสร้างกฎเกณฑ์และตั้งเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งแวดลอมออกเป็นหมวดหมู่ได้ เด็กวัยนี้สามารถที่จะเข้าใจเหตุผล รู้จักการแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมได้ สามารถที่จะเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความคงตัวของสิ่งต่าง ๆ โดยที่เด็กเข้าใจว่าของแข็งหรือของเหลวจำนวนหนึ่งแม้ว่าจะเปลี่ยนรูปร่างไปก็ยังมีน้ำหนัก หรือปริมาตรเท่าเดิม สามารถที่จะเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนย่อย ส่วนรวม ลักษณะเด่นของเด็กวัยนี้คือความสามารถในการคิดย้อนกลับ นอกจากนี้ ความสามารถในการจำของเด็กในช่วงนี้มีประสิทธิภาพขึ้น สามารถจัดกลุ่มหรือจัดการได้อย่างสมบูรณ์ สามารถสนทนากับบุคคลอื่นและเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้ดี

4) ขั้นที่ 4 การคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นนามธรรม (Formal Operational Stage) นี้จะเริ่มจากอายุ 11-15 ปี ในขั้นนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้เป็นขั้นสุดยอด คือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถที่จะคิดแบบนักวิทยาศาสตร์ สามารถที่จะตั้งสมมุติฐานและทฤษฎี และเห็นว่าความเป็นจริงที่เห็นด้วยการรับรู้ที่สำคัญเท่ากับความคิดกับสิ่งที่อาจจะเป็นไปได้ เด็กวัยนี้มีความคิดนอกเหนือไปกว่าสิ่งปัจจุบัน สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างและมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน หรือสิ่งที่ เป็นนามธรรม มีความเป็นตัวของตัวเอง ต้องการความอิสระ ไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง รู้จักใช้เหตุผลในการทำความเข้าใจและตัดสินใจต่าง ๆ สามารถคิดย้อนกลับไปได้โดยมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson's Psychosocial Theory)

อีริกสัน (Erikson) เป็นลูกศิษย์คนหนึ่งของ فروยด์ และเคยร่วมงานกับ فروยด์ ฉะนั้น แนวคิดทฤษฎีของอีริกสันจึงได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดของอีริกสันก็มีความแตกต่างไปจาก فروยด์ โดยทฤษฎีของอีริกสันให้ความสำคัญกับสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคน มากกว่าการตอบสนองทางร่างกาย และพัฒนาการของบุคคลจะยังคงเกิดขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต ไม่ใช่เฉพาะระยะแรกเกิดจนถึง 5 ปี อย่างทฤษฎีของ فروยด์ นอกจากนี้ อีริกสันยังได้อธิบายอีกว่าในแต่ละขั้นของพัฒนาการนั้นจะมีวิกฤติการณ์ทางสังคม (Social Crisis) เกิดขึ้น การที่ไม่สามารถเอาชนะหรือผ่านวิกฤติการณ์ทางสังคมในขั้นหนึ่ง ๆ จะเป็นปัญหาในการเอาชนะวิกฤติการณ์ทางสังคมในขั้นต่อมา ทำให้เกิดความบกพร่องทางสังคม (Social Inadequacy) และเป็นปัญหาทางจิตใจตามมาภายหลัง โดยอีริกสันได้แบ่งพัฒนาการด้านจิตสังคมของบุคคลเป็น 8 ขั้น ดังนี้

1) ขั้นที่ 1 ขั้นของความไว้วางใจกับไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust VS Mistrust) อยู่ในช่วงอายุ 0-2 ปี ในระยะขวบปีแรกทารกจะต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นในการดูแลเอาใจใส่ทุกด้าน ตลอดจนความรักและสอนให้ทารกพบกับสิ่งเร้าใหม่ ๆ กอดรัดสัมผัสสนุกสนานด้วยตลอดเวลา โดยเฉพาะในวัยนี้ทารกจะมีความรู้สึกไว้มากที่บริเวณปาก เมื่อได้ดูดนม ได้อาหาร ได้รับสัมผัสอันอ่อนโยน อบอุ่น ได้รับความรักความพอใจทั้งทางร่างกายและอารมณ์แล้ว ทารกก็เรียนรู้ที่จะไว้วางใจในสิ่งแวดล้อม อันได้แก่แม่ของตนเองเป็นคนแรก ในทางตรงข้ามถ้าเขาไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมหรือถ้าพ่อแม่ไม่มีความคงเส้นคงวา ไม่มีความมั่นคงในการเลี้ยงดู จนความต้องการของทารกไม่ได้รับการตอบสนองแล้ว ทารก

จะมีอาการหวั่นกลัว ไม่ไว้วางใจผู้ใดหรือสิ่งของ ใด ๆ ทั้งสิ้น กลายเป็นคนขลาดกลัว ซัดใจ และขาดความเชื่อมั่นผู้อื่น รวมทั้งไม่ไว้วางใจตนเองด้วย

2) ขั้นที่ 2 ขั้นของความเป็นตัวของตัวของตัวเองกับความสงสัยไม่แน่ใจ (Autonomy VS Doubt) อยู่ในช่วงอายุ 2-3 ปี เป็นระยะที่เด็กมีกล้ามเนื้อที่แข็งแรงมากขึ้น เด็กจึงเริ่มเรียนรู้ที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง หากได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเองตามสมควร เด็กจะมีการพัฒนาตัวเองไปในลักษณะที่มีโอกาสเลือกลองและอยู่ในระเบียบวินัยไปในทางตรงข้ามถ้าพ่อแม่เคร่งครัด เจ้าระเบียบ ให้เด็กอยู่ในระเบียบตลอดเวลาหรือเลี้ยงดูแบบปกป้องมากเกินไป (Over Protective) ไม่ยอมรับสิ่งที่เด็กทำขึ้นมาด้วยตนเอง หรือใช้วิธีการข่มขู่ลงโทษอย่างรุนแรง เพื่อให้เป็นไปตามที่ผู้ใหญ่ต้องการแล้วเด็กจะพัฒนาตัวเองไปในรูปแบบที่ไม่แน่ใจในตนเอง หรือไม่กล้าที่จะทำอะไรด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา

3) ขั้นที่ 3 ขั้นความคิดริเริ่มกับความรู้สึกล้ม (Initiative VS Guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3-6 ปี เป็นระยะที่เด็กมีการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง มีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่โรงเรียน เพื่อนบ้าน ญาติพี่น้อง มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบลองอะไรใหม่ ๆ ชอบเล่นก่อสร้างอะไรขึ้นมาตามความคิดของตน อีริกสันเชื่อว่าเด็กวัยนี้สามารถสร้างจินตนาการและมีความคิดริเริ่มเป็นของตนเอง ของเล่นจึงมีความสำคัญ เนื่องจากเด็กจะต้องใช้ของเล่นทดแทนจินตนาการ เด็กต้องการอิสระในการทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง และมีพฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่ที่ตนเองพอใจที่ใกล้ชิดตน และในขั้นนี้เด็กจะยกขึ้นสู่ความรู้สึกไวในบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ ฉะนั้น เด็กจะติดอยู่ที่ปมอดิปุสและปมอเล็กทรา ซึ่งคล้ายกับแนวคิดของฟรอยด์ ดังนั้น ถ้าเด็กได้รับความรักความเข้าใจและได้รับการสนับสนุนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากทั้งพ่อและแม่ เด็กย่อมมีความมั่นใจในตนเอง กล้าซักถาม มีความคิดริเริ่ม พร้อมทั้งจะเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ในทางตรงกันข้าม ถ้าถูกพ่อแม่จำกัดเข้มงวดหรือควบคุมความประพฤติตลอดเวลา เมื่อไหร่ก็ตามที่เขาพยายามเปลี่ยนแปลงไปด้วยตนเอง เขาก็จะเกิดความรู้สึกว่าตนเองทำผิด และกลายเป็นการพัฒนาความรู้สึกผิดในตัวเขา

4) ขั้นที่ 4 ขั้นความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกมีปมด้อย (Industry VS Inferiority) อยู่ในช่วงอายุ 6-12 ปี เด็กวัยนี้เรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์ มีความคิดและพยายามทำกิจกรรมด้วยตัวเอง ขยันในการทำงานต่าง ๆ และภาคภูมิใจในผลงานที่ได้รับความสำเร็จอันเนื่องมาจากความพยายามของตน หากได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่และครูก็ย่อมทำให้เด็กมีการพัฒนาบุคลิกภาพและมีความมานะเพียรพยายามที่จะแสวงหาสิ่งที่ท้าทายความสามารถ สติปัญญา มีความอยากรู้อยากเห็น แต่ในทางตรงกันข้ามหากพ่อแม่และครูรบกวนหรือขัดขวาง ไม่ให้คำแนะนำ กำลังใจ หรือคาดหวังในตัวเด็กสูงจนเกินไป จนทำให้เด็กไม่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จ จะทำให้เด็กมีความรู้สึกต่ำต้อยด้อยค่า รู้สึกว่าตนเองไร้ความสามารถ หากความรู้สึกนี้ถูกสะสมไว้มาก ๆ จะก่อให้เกิดปมด้อย (Inferiority) และไม่เต็มใจทำงานให้สำเร็จในอนาคต ในบางคนอาจกลายเป็นบุคลิกภาพแบบถาวรได้ ความพอดีระหว่างความขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกด้อยจะพัฒนาไปสู่ความมีศักยภาพที่แท้จริงของตนได้ กล่าวคือ จะไม่รู้สึกหลงตัวเองจนกลายเป็นคนหยิ่งโสหรือไม่เกิดความรู้สึกต่ำต้อยด้อยค่าจนไม่ยอมทำงานใด ๆ เลย โดยกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการในขั้นนี้คือ พ่อแม่ ครู อาจารย์ และกลุ่มเพื่อน

5) ขั้นที่ 5 ขั้นรู้จักตนเองและความสับสนไม่เข้าใจตนเอง (Identity VS Role Confusion) อยู่ในช่วงอายุ 12-20 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นเป็นระยะที่เริ่มสนใจเรื่องเพศ โดยให้ความสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้น ลักษณะทางเพศปรากฏชัดเจน อีริกสันเชื่อว่าขั้นนี้เป็นระยะขัดแย้งขั้นวิกฤติมากที่สุด เพราะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ หากไม่สามารถแก้ไขภาวะวิกฤติให้สำเร็จได้ เด็กจะกลายเป็นบุคคลที่มีความสับสนในตนเองและกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ไม่มั่นคงในอนาคต เด็กจะละทิ้งภาพของความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาสัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้างได้ เมื่อเด็กวัยนี้เกิดปัญหาใด ๆ ขึ้น ก็มักจะเกิดความสับสนว่าตนเองจะเชื่อใครดี ระหว่างพ่อแม่ ตนเอง หรือเพื่อน หรือการเลือกต้นแบบสำหรับการเลียนแบบนั้นเขาควรจะเลือกเป็นเหมือนใคร ดารานักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือเลือกที่จะเป็นตัวของตัวเอง ในส่วนของการกระทำนั้นควรจะมีอิสระในความคิดและการกระทำหรือจะเลือกอยู่ในกรอบของธรรมเนียมประเพณี

6) ขั้นที่ 6 ขั้นความใกล้ชิดสนิทสนมกับความรู้สึกเปล่าเปลี่ยว (Intimacy VS Isolation) เป็นช่วงระยะต้นของวัยผู้ใหญ่ อยู่ในช่วงอายุ 20-40 ปี วัยนี้เริ่มมีการนัดหมาย การแต่งงาน และเริ่มมีชีวิตครอบครัว หากบุคคลมีความสำเร็จในความใกล้ชิดสนิทสนมแล้ว เขาก็สามารถสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิด ความไวเนื้อเชื้อใจ การเห็นคุณค่า และให้ความนับถือซึ่งกันและกัน และเกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับคนที่ตนคบหาอยู่ ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลใดมีพัฒนาการในขั้นต้น ๆ ประสบความล้มเหลวมาตลอด เขาก็ไม่สามารถเกิดคุณลักษณะข้างต้นได้เลย ไม่สามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมได้ จนเกิดความรู้สึกอ้างว้างได้ โดยความสัมพันธ์ใกล้ชิดนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเพศเดียวกันเสมอไป อาจเป็นเพื่อนต่างเพศก็ได้ นอกจากนี้ อีริกสันยังอธิบายเพิ่มเติมว่าความรู้สึกว่าตนเองมีเพื่อนใกล้ชิดผูกพันกับความรู้สึกอ้างว้างที่สมดุสนั้น จะพัฒนาคุณสมบัติในการสร้างความรักหรือผูกสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างดี ในทางตรงข้ามหากบุคคลไม่สามารถพัฒนาในขั้นนี้ได้ จะกลายเป็นคนที่รักตนเองโดยไม่สามารถแสดงความรักต่อผู้อื่นได้

7) ขั้นที่ 7 ขั้นแห่งความสนใจบำรุงคนอื่นและการใส่ใจหมกมุ่นแต่เรื่องตนเอง (Generativity VS Self-Absorption) เป็นระยะผู้ใหญ่ อยู่ในช่วงอายุอายุ 40-60 ปี เป็นระยะที่บุคคลหันมาสนใจกับโลกภายนอก ริเริ่มสร้างสรรค์งานต่าง ๆ เพื่อสังคม คิดถึงผู้อื่น ไม่โลภหรือเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว โดยทั่วไปบุคคลวัยนี้ควรประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานและอาชีพที่ตนกระทำอยู่ บุคคลที่สามารถผ่านพัฒนาการในขั้นต้น ๆ ได้อย่างราบรื่นจะสามารถเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนและจะแสดงบทบาทได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม ในทางตรงกันข้ามคนที่ล้มเหลวจากพัฒนาการในขั้นต้น ๆ จะทำให้ตนเองรู้สึกไร้ความสามารถ เกิดปมด้อย หมกมุ่นอยู่กับตนเอง เป็นคนที่เอาตนเองเป็นศูนย์กลาง มีชีวิตอย่างไร้ความสุข

8) ขั้นที่ 8 ขั้นความมั่นคงทางจิตใจกับความสิ้นหวัง (Integrity VS Despair) เป็นระยะวัยสูงอายุ อยู่ในช่วงอายุประมาณ 60 ปีขึ้นไป วัยนี้เป็นวัยสุขุม รอบคอบ ฉลาด บุคคลจะยอมรับความเป็นจริงของชีวิต ระลึกถึงความทรงจำในอดีต หากประสบความสำเร็จในอดีตก็จะรู้สึกไว้วางใจผู้อื่น และตนเอง มีความมั่นคงทางจิตใจ ภูมิใจต่อการบอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ในชีวิตให้บุตรหลานฟัง ตรงกันข้ามหากบุคคลต้องประสบกับความล้มเหลวและความผิดหวังในอดีต จะเกิดความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวังในชีวิต รู้สึกคับข้องใจ และไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคล์เบิร์ก (Kohlberg's Moral Develoement)

เป็นทฤษฎีของลอเรนซ์ โคล์เบิร์ก (Lawrence Kohlberg) เป็นทฤษฎีที่มีแนวคิดของพื้น ฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเขาวนปัญญาของเพียเจต์ ฉะนั้น วิธีการศึกษาวิจัยของโคล์เบิร์กมีความคล้ายคลึงกับวิธีการศึกษาของเพียเจต์ กล่าวคือ จะมีการสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นมา โดยให้กลุ่มทดลองเป็นผู้ตอบปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์สมมตินั้น ซึ่งปัญหานั้นจะยากต่อการตัดสินใจว่าจะถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร เพราะต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญหลายประการ ผลจากการวิเคราะห์คำตอบของผู้ตอบในวัยต่าง ๆ ทำให้โคล์เบิร์กสรุปเป็นทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลออกเป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับยังแบ่งได้อีกเป็น 2 ขั้นตอน รวมทั้งสิ้น 6 ขั้นตอนดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ทางสังคม (Pre-conventional Level) ในระดับนี้เด็กจะรับรู้กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติที่ดีและไม่ดีจากคนที่มีอิทธิพลเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู อาจารย์ พี่ หรือเด็กที่โตกว่า และมักจะนึกถึงรางวัลและการลงโทษที่ได้รับเป็นส่วนประกอบสำคัญในการตัดสินใจพฤติกรรมดีหรือไม่ดี เช่น

- พฤติกรรมที่ดีคือ พฤติกรรมที่กระทำแล้วได้รับรางวัล
- พฤติกรรมที่ไม่ดีคือ พฤติกรรมที่กระทำแล้วถูกลงโทษ

ในระดับนี้โคล์เบิร์กยังแบ่งเป็นอีก 2 ขั้นตอนย่อย คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นของการลงโทษและเชื่อฟัง (Punishment and obedience orientation) ขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 7 ปี เป็นขั้นที่เด็กจะใช้ผลของการแสดงพฤติกรรมเป็นเครื่องตัดสินว่าถูกหรือผิด และจะไม่พยายามทำเช่นนั้นอีกเพราะกลัวถูกลงโทษ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นการแสวงหารางวัล (Naively egoistic orientation) ขั้นนี้จะอยู่ระหว่างอายุ 7-10 ปี เป็นขั้นที่เด็กจะสนใจปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ หรือกระทำพฤติกรรมใด ๆ ที่เมื่อทำลงไปแล้วได้รับรางวัลหรือคำชมเชยเป็นสิ่งตอบแทนเท่านั้น เด็กจะยังไม่คำนึงถึงความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ หรือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ดังนั้น พฤติกรรมของเด็กในขั้นนี้จึงเป็นไปด้วยความพอใจในรางวัลที่ได้รับมากกว่าการกลัวจะถูกลงโทษ

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ของสังคม (Conventional Level) พัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ผู้กระทำจะแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ โดยไม่คำนึงถึงรางวัลหรือการลงโทษ แต่ถือว่ามาตรฐานทางจริยธรรมทั้งหลายเป็นสิ่งที่คนในสังคมเดียวกันควรจะปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน ระดับนี้ยังแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอนย่อยคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นทำตามเพื่อนและสิ่งที่สังคมยอมรับ (Interpersonal concordance of "goodboy-nicegirl" orientation) ขั้นนี้อยู่ระหว่างอายุ 10-13 ปี เป็นระยะที่เด็กกำลังจะเข้าสู่ความเป็นวัยรุ่น ดังนั้น เพื่อนและกลุ่มเพื่อนจึงมีบทบาทสำคัญต่อการเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตนเป็นอย่างมาก ดังนั้น เด็กในวัยนี้จึงปฏิบัติตนในสิ่งที่คาดหวังว่าเพื่อนและกลุ่มเพื่อนเกิดความพึงพอใจ และจะเลือกเลียนแบบบุคคลที่ตนคิดว่าเป็นคนดี (goodboy-nicegirl) ดังนั้น พฤติกรรมดีคือพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นชื่นชอบ พอใจ และยอมรับ จะเห็นได้ว่าในขั้นนี้จะเน้นความสำคัญที่การกระทำตามความคาดหวังของคนอื่นมากกว่ารางวัลและการลงโทษ

ขั้นที่ 2 ขั้นกฎและระเบียบ (Law and order orientation) ขั้นนี้อยู่ระหว่างอายุ 13-16 ปี เด็กวัยนี้จะเริ่มเรียนรู้และมีประสบการณ์แล้วว่าแต่ละสังคมจะมีระเบียบ กฎเกณฑ์ และ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้สมาชิกถือปฏิบัติ รวมทั้งแต่ละคนจะมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามสังคมที่ตนเป็น สมาชิกอยู่ ดังนั้น คนดีหรือคนที่ทำถูกคือคนที่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ กฎหมายของ สังคม รวมทั้งปฏิบัติตามหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัดมากกว่าจะคำนึงถึงรางวัลหรือการลงโทษที่จะ ได้รับหรือเป็นเพราะทำตามผู้อื่น

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์ของสังคม (Post-conventional Level) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้เกิดจากการใช้วิจารณญาณของตนในการตัดสินมาตรฐานทางจริยธรรม ของสังคมก่อนจะนำมายึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติ การตัดสินความถูก ความผิด ควรหรือไม่ควร จะ ขึ้นอยู่กับวิจารณญาณของตนเอง โดยปราศจากอิทธิพลของบุคคลและสิ่งแวดล้อมในสังคมเข้ามา เกี่ยวข้อง ระดับนี้สามารถแบ่งเป็นขั้นย่อยได้อีก 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นทำตามสัญญา (Social contract orientation) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่อายุ 16 ปี ขึ้นไป เป็นขั้นที่จะเน้นมาตรฐานทางจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ของสังคมยอมรับและปฏิบัติตน โดย คำนึงถึงประโยชน์และสิทธิของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้น ก่อนจะยอมรับและยึดถือปฏิบัติจะมีการ ใช้เหตุผลและวิจารณญาณไตร่ตรองดูว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด อย่างไรก็ตาม บุคคลในขั้นนี้จะพยายาม ทำตามหน้าที่ของตนต่อสังคมเหมือนกับคำมั่นสัญญาที่ตนให้ไว้กับสังคมและสมาชิกทั้งหลาย ไม่ พยายามลิดรอนสิทธิของบุคคลอื่น เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เคารพตนเองและผู้อื่น ขณะเดียวกันก็ต้องการให้คนอื่นเคารพตนด้วย

ขั้นที่ 2 ขั้นอุดมคติสากล (Universal ethical principle orientation) ขั้นนี้จะอยู่ใน ช่วงตั้งแต่วัยผู้ใหญ่เป็นต้นไป เป็นขั้นที่บุคคลจะสร้างอุดมคติและคุณธรรมประจำใจของตนขึ้นมา เช่น ยึดหลักสิทธิโอตัสปะ คือ มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อความชั่วทั้งหลาย ยึดหลักมนุษยธรรม เมตตาธรรม และยุติธรรม มีความต้องการที่จะเสียสละเพื่อสังคมโดยส่วนรวมขึ้นอย่างแท้จริง ดังนั้น ความถูกความผิดของบุคคลในขั้นนี้จะตัดสินจากมโนธรรมที่มีความเป็นสากลของแต่ละคน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

Pender (1996 อ้างใน วรณกร พลพิชัย, 2558) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง เป็นการที่บุคคลได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้แก่ การสนับสนุนด้านจิตใจ อารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร จากกลุ่มคนในระบบสังคม บุคคลจะรู้สึกว่าคุณค่าตนเองได้รับความรัก ได้รับการยกย่อง เห็นคุณค่าในตนเอง และรู้สึกถึงความเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง เหมาะสม

ทฤษฎี ชวนไชยสิทธิ์ (2555 อ้างในวิณา สุวรรณนาบุรณ์, 2558) อธิบายว่า การสนับสนุน ทางสังคมเป็นตัวแปรทางจิตวิทยา สังคมที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของบุคคล และมีบทบาทต่อ พฤติกรรมของบุคคลไปจนชั่วชีวิต ทั้งนี้ เพราะการดำรงชีวิตในสังคมมีลักษณะเป็นเครือข่ายที่ต้อง พึ่งพาอาศัยกัน การสนับสนุนทางสังคมจึง เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แสดงถึงความผู้พินทุ์ใคร

การดูแล การยอมรับนับถือ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านอารมณ์ สิ่งของ และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งการสนับสนุนเหล่านี้จะช่วยให้คุณเผชิญกับความเครียดหรือภาวะวิกฤต โดยแบ่งแหล่งของการสนับสนุนทางสังคมตามแนวคิดของ Dobrof (1992) ตามรูปแบบและความสัมพันธ์ออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1) การสนับสนุนแบบเป็นทางการ (Formal Support) เป็นการสนับสนุนที่มาจากองค์กร หน่วยงานหรือสถาบันที่ให้การช่วยเหลือแก่บุคคลทั้งของรัฐบาลและเอกชน

2) การสนับสนุนแบบไม่เป็นทางการ (Informal Support) เป็นการสนับสนุนที่เกิดจากความผูกพัน ความรักใคร่ระหว่างบุคคลซึ่งไม่เป็นระบบและไม่ต้องใช้เงินเป็นการแลกเปลี่ยน เช่น การสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัวและกลุ่มเพื่อน

พรทิพย์ มาลาธรรม (2553 อ้างในวิภา สุวรรณนาบุรณ์, 2558) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคมแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับกว้าง ระดับกลาง ระดับลึก โดยที่ระดับกว้างเป็นการเข้าร่วมในสังคมพิจารณาจากความสัมพันธ์ กับสถาบันในสังคม การเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ ระดับกลาง เป็นการเน้นถึงบุคคลที่มี ความสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน ชนิดของการสนับสนุนในระดับนี้ เช่น การให้ คำแนะนำ การช่วยเหลือด้านสิ่งของ ความเป็นมิตร การสนับสนุนทางอารมณ์และการยกย่อง และ ระดับลึก เป็นความสัมพันธ์ของบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าคุณภาพของ ความสัมพันธ์มีความสำคัญมากกว่าปริมาณ บุคคลในระดับนี้ ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวตลอดจน คนรัก เป็นการให้การสนับสนุนทางจิตใจ การแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใย นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายได้ว่า แรงสนับสนุนทางสังคมเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือ 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านอารมณ์ (Emotional Concern) เช่น การให้ความรัก ความเห็นอกเห็นใจ และความห่วงใย

2) ด้านสิ่งของ (Instrumental Aid) เช่น การช่วยเหลือด้านสิ่งของ เงิน

3) ด้านข้อมูลข่าวสาร (Information)

4) การประเมิน สะท้อนคิด (Appraisal)

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

อัครสรา สถาพรวจนา (2551, อ้างใน ณาตกรการณ ชยุตสาหกิจ, 2557) ได้สรุปนิยามของการสนับสนุนจากครอบครัวจากแนวคิดของ House (1985) ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนทางสังคมที่เป็นแหล่งสนับสนุนปฐมภูมิอันเป็น พื้นฐานที่สำคัญของชีวิต เพราะครอบครัวเป็นกลุ่มที่มีความผูกพันกันตามธรรมชาติ มีความผูกพันทาง อารมณ์และจิตใจ มีทัศนคติและพฤติกรรมที่ช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้มีการดำเนินชีวิตร่วมกัน เป็นแหล่ง ให้คำปรึกษา รวมทั้งมีการพึ่งพิงกันทางเศรษฐกิจ สังคม และการปฏิบัติหน้าที่ และมีลักษณะไม่เป็นทางการ ทำให้บุคคลมีความใกล้ชิดสนิทสนม มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีคนคอยรับฟัง ให้คำปรึกษา และคอยช่วยเหลือกันและกัน การสนับสนุนจากครอบครัวจึงเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมแห่งแรกที่ บุคคลได้รับด้วยความเต็มใจโดยไม่มีข้อต่อรอง

องค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัว

Blankfeld and Holahan (1996 อ้างใน ณาตกรการณ ชยุตสาหกิจ, 2557) ได้ศึกษาองค์ประกอบของการสนับสนุนจากครอบครัว จำนวน 3 องค์ประกอบ และให้นิยามแต่ละองค์ประกอบไว้ดังนี้

1) ความผูกพันแน่นแฟ้น (Cohesion) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีการช่วยเหลือ และสนับสนุนเกื้อกูลกัน

2) การแสดงออก (Expressiveness) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวสามารถแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และการกระทำ ได้อย่างเปิดเผย

3) การมีความขัดแย้งในครอบครัวระดับต่ำ (Low conflict) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีปัญหาขัดแย้งกันในครอบครัว และแสดงออกถึงความโกรธต่ำ

ประเภทของการสนับสนุนจากครอบครัว

King, et al. (1996 อ้างใน ณาตกรการณ ชยุตสาหกิจ, 2557) ได้เสนอประเภทของการสนับสนุนของครอบครัวว่าประกอบด้วย การสนับสนุน 2 ด้าน ได้แก่

1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional sustenance) คือ การที่สมาชิกในครอบครัวมีทัศนคติ และพฤติกรรมที่เป็นการกระตุ้นและส่งเสริม เข้าใจ เอาใจใส่ ให้กำลังใจกัน เต็มใจที่จะรับฟัง สนทนา ให้คำแนะนำ และมีทัศนคติทางบวก รวมถึงดูแล ห่วงใย ให้ความสนใจในสิ่งที่สมาชิกทำอยู่

2) การสนับสนุนด้านทรัพยากร (Instrumental support) คือ การที่สมาชิกในครอบครัว แสดงทัศนคติ และพฤติกรรมในการจะช่วยเหลือครอบครัวด้านสิ่งของ เงินทอง หรือแรงงาน รวมถึงมีความเต็มใจที่จะแบ่งเบาภาระในบ้าน

จากความหมายของการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวสามารถสรุปได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมหมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวให้ความรักความอบอุ่น ดูแลใส่ใจ ห่วงใยตลอดจนให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้บุคคลในครอบครัวมีความสุข และในการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปองค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 3 องค์ประกอบด้วยกัน ได้แก่

- 1) ด้านการสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา
- 2) ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์
- 3) ด้านการสนับสนุนด้านทรัพยากร

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติตนเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกับบุคคลอื่นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ภายใต้ระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ทักษะทางสังคม เป็นความสามารถในการรู้จัก เข้าใจ สร้างสรรค์และประสาน ความรู้สึก ความต้องการ ความสัมพันธ์ ตลอดจนแก้ปัญหาและจัดการกับการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อกัน ทักษะทางสังคมประกอบด้วยกลุ่มของทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างกัน

ของบุคคลในสังคมได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การพูด การฟัง การทำงานร่วมกัน ความสามารถในการเข้าใจถึงสถานการณ์ที่หลากหลาย กฎกติกาต่าง ๆ ในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในทางบวกให้เกิดขึ้น (จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์ 2557)

องค์ประกอบของทักษะทางสังคม

ทักษะทางสังคม (Schinke and Gilchrist 1984, quoted in Bloom 1996) ได้แบ่งทักษะทางสังคมออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
2. ทักษะด้านการแก้ปัญหา
3. ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา
4. ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร
5. ทักษะด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเอง
6. ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม

คุณสมบัติของผู้มีทักษะทางสังคมที่ดี

จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์ (2557) กล่าวว่าผู้มีทักษะทางสังคมที่ดี ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ดี คุณลักษณะส่วนบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้การพัฒนาทักษะทางสังคมของบุคคลสามารถดำเนินการไปได้จนประสบผลตามที่กำหนดไว้ คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ควรได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้น ได้แก่ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียรและอดทน ความซื่อสัตย์

2. มีทักษะการสื่อสารดี มีหลายทักษะ แต่ที่จำเป็นเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนต้องการพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่ การพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ทักษะการสังเกตและการตีความภาษาท่าทาง เป็นต้น

3. มีทักษะการจัดการกับตนเองดี ได้แก่ การรู้จักและยอมรับตนเอง การวางแผนการทำงาน การควบคุมตนเอง เป็นต้น

4. มีการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นความสามารถของบุคคลในการแสดงออกถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสิ่งแวดล้อม การแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คุณสมบัตินี้ได้แก่ การเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ และมีมารยาททางสังคมที่เหมาะสม เป็นต้น การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ทางสังคมควรเป็นเรื่องจริงที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำกิจกรรม โดยเริ่มจากเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่เรื่องที่ไกลตัวออกไป ได้แก่ การเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในบ้าน ความสัมพันธ์กับโรงเรียน ความสัมพันธ์กับชุมชนและสิ่งแวดล้อม

พ่อแม่กับการพัฒนาทักษะทางสังคมของบุตรหลานครอบครัวเป็นสังคมแรกที่ลูกจะได้ฝึกทักษะทางสังคม ดังนั้นเพื่อให้ลูกได้เรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมต่อไปได้อย่างเหมาะสม จึงควรมีการทำกิจกรรมร่วมกับคนในครอบครัว เพื่อส่งเสริมทักษะเพื่อการอยู่ร่วมกันในครอบครัว และพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อใช้กับเพื่อนและครู ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะเพื่อการอยู่ร่วมกันในครอบครัว

1.1 กำหนดข้อตกลงของการปฏิบัติตนตลอดจนบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว การอยู่ร่วมกันในครอบครัวแม้จะมีสมาชิกจำนวนไม่มาก ก็ควรมีการกำหนดข้อตกลง หรือระเบียบซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้การฝึกทักษะทางสังคมของลูกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อตกลงหรือระเบียบของบ้านเปรียบเสมือนกฎระเบียบของสังคม ดังนั้นก่อนทำการฝึกทักษะจึงควรร่วมกันสร้างข้อตกลงของบ้าน โดยพูดคุยแล้วกำหนดเป็นข้อควรปฏิบัติ เช่น เวลาการรับประทานอาหาร การใช้และจัดเก็บของ การปิดเปิดน้ำไฟและอุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น

1.2 กำหนดกิจกรรมที่จะทำร่วมกัน เช่น การรดน้ำต้นไม้ การทำความสะอาดบ้าน การประกอบอาหารหรือช่วยจัดโต๊ะอาหาร อ่านหนังสือหรือเล่นกีฬาด้วยกัน

1.3 ชวนลูกหรือบุตรหลานมาปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันตามที่กำหนดไว้ โดยหมั่นพูดคุยและแสดงความรักความไว้วางใจให้บุตรหลานได้รับรู้อยู่เสมอ โดยการใช้ภาษาท่าทาง เช่น การจับมือ การกอด การยิ้มให้ การร่วมกันทำกิจกรรมกับบุคคลในครอบครัวจะช่วยให้ลูกมีความสุข มีความมั่นใจที่จะแสดงออกกับบุคคลอื่นๆต่อไป

1.4 พ่อแม่ควรฝึกให้ลูกรู้จักการรอคอย การแบ่งปัน การขอบคุณ การขอโทษและให้อภัยในระหว่างการทำกิจกรรม เช่น เมื่อช่วยกันรดน้ำต้นไม้ ฝึกให้ลูกรอเมื่อต้องการรองน้ำใส่กระบอกรดน้ำ ขอขอบคุณเมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือได้รับของขวัญจากผู้อื่น ขอโทษเมื่อน้ำเปียกรองเท้าหรือเสื้อผ้าของแม่ สิ่งเหล่านี้ผู้ฝึกคือพ่อแม่ผู้ปกครองต้องแสดงให้ลูกเห็นเป็นตัวอย่างก่อนเพื่อให้ลูกรับรู้และบอกให้ลูกปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์เหล่านั้นขึ้น การฝึกให้พูดและทำบ่อยๆ จะช่วยให้ลูกซึมซับสิ่งที่ได้รับการฝึกนั้นและปฏิบัติได้เองโดยไม่ต้องมีการชี้แนะ

1.5 ควรมีการบอกกล่าวข้อดีของการทำกิจกรรมร่วมกันหลังจากปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้วทุกครั้ง เพื่อให้บุตรหลานรับรู้และตระหนักถึงการปฏิบัติตนตามแนวทางที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองได้อบรมสั่งสอน

2. การพัฒนาทักษะทางสังคมเพื่อใช้กับเพื่อน ครูและบุคคลอื่น พ่อแม่ ผู้ปกครองสามารถช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมที่ลูกจะต้องใช้กับเพื่อนและครูได้โดยการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำร่วมกันที่บ้าน แล้วอธิบายเพื่อเชื่อมโยงให้บุตรหลานทราบว่าหากอยู่ในชั้นเรียนหรือสถานศึกษา ควรปฏิบัติอย่างไรบ้าง การฝึกทักษะกับบุตรหลานอาจใช้วิธีการเล่นบทบาทสมมติ เช่น เล่นเป็น ครู นักเรียน หรือเล่นเป็นเพื่อนในห้องเรียน หรือการดูจากการ์ตูน โฆษณา ละคร หรือภาพยนตร์ที่เหมาะสม จะทำให้บุตรหลานสามารถจินตนาการเชื่อมโยงกับเรื่องราวหรือสถานการณ์จริงตนเองเคยประสบมาแล้วได้ง่ายยิ่งขึ้น ทักษะที่พ่อแม่ผู้ปกครองควรฝึกให้บุตรหลานได้ปฏิบัติเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนและครูอาจารย์ได้อย่างมีความสุข ได้แก่

2.1 การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมในชั้นเรียน ได้แก่

- การเข้าหาคนอื่น ๆ ด้วยท่าทางที่สังคมยอมรับ เช่น การเข้าพบผู้ใหญ่ ไม่ควรยื่นคำสวัสดีขณะที่ผู้ใหญ่นั่งอยู่ ไม่ยืนหรือเดินประชิดตัวครูหรือผู้ใหญ่ การส่งงานในห้องพักอาจารย์ เป็นต้น

- การขออนุญาตก่อนลงมือกระทำ เช่น การขอยืมของใช้จากเพื่อน การขออนุญาต

ไปห้องน้ำ หรือออกไปนอกห้องเรียน เป็นต้น

- การสร้างความเป็นเพื่อนและรักษาความเป็นเพื่อนไว้
- การแบ่งปันของอุปกรณ์การเรียนและของเล่น
- การขอโทษ และการให้อภัย ควรฝึกให้บุตรหลานรู้จักขอโทษและการให้อภัยเพื่อนในชั้นเรียน โดยการพูดคุยเชื่อมโยงจากเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่บ้าน ไปสู่การปฏิบัติตนในชั้นเรียนของบุตรหลาน เช่น เมื่อพ่อแม่ส่งขนมให้ควรฝึกให้ลูกขอบคุณ พร้อมทั้งสอนว่าเมื่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเพื่อน ครู หรือผู้ใหญ่คนอื่นส่งของให้ลูกควรกล่าวขอบคุณทุกครั้ง เป็นต้น

2.2 ลักษณะนิสัยการทำงาน/ ทักษะที่ใช้ในการเรียน ได้แก่

- การฟัง การพูด
- ความมุ่งมั่นเอาใจใส่ ความขยัน อดทนในการทำงาน
- การทำตามคำแนะนำ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน
- การยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติของตนเอง

2.3 การจัดการกับความคับข้องใจและความโกรธ ในการเรียนรู้หรือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น อาจก่อให้เกิดความคับข้องใจขึ้นได้ ดังนั้นสิ่งที่ควรฝึกให้บุตรหลานปฏิบัติคือ การจัดการกับความคับข้องใจหรือความโกรธที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจทำได้โดย

- การฝึกให้นับถึง 10 ก่อนที่ลูกจะมีปฏิกิริยาตอบโต้
- การทำให้ไม่สนใจเรื่องเหล่านั้นโดยหันไปทำสิ่งอื่นที่ชอบ
- การใช้การแสดงออกด้วยคำพูดทดแทนการปะทะทางร่างกาย เช่น การขอความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อน เพื่อให้ช่วยจัดการกับปัญหาหรือข้อขัดแย้ง

ช่วยเหลือนอกจากครูหรือเพื่อน เพื่อให้ช่วยจัดการกับปัญหาหรือข้อขัดแย้ง

- การฝึกให้ลูกเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเองโดยการบอกกับตนเองเพื่อให้ตัวเองใจเย็นลง และแสดงปฏิกิริยาตอบกลับที่ดีที่สุด การฝึกแบบนี้พ่อแม่หรือผู้ฝึกจะต้องสอนโดยการบอกให้ลูกคิดตามก่อน เช่น เมื่อลูกไม่พอใจที่ลูกสุนัขมาคาบรองเท้าของลูกไปไว้ที่อื่น แม่อาจบอกว่า “สงสัยเจ้าหมาน้อยคงเหงาอยากให้ลูกเล่นด้วย เลยคาบรองเท้าไปซ่อน อย่าไปโกรธมันเลยนะคะคนดีของแม่ เราไปช่วยกันหารองเท้าของหนูดีกว่า” เป็นต้น การกล่าววาจาที่เป็นเหตุผลในทางบวกจะช่วยให้ลูกรับรู้และคิดตามจนติดเป็นนิสัยที่ดีต่อไป

ขั้นตอนในการพัฒนาทักษะทางสังคม

ผู้ปกครองที่ต้องการจะพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับบุตรหลาน ควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ก่อนการปฏิบัติกิจกรรม ควรปฏิบัติดังนี้
  - 1.1 แยกแยะและกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการจะพัฒนา /แก้ไขว่ามีพฤติกรรมใดบ้าง
  - 1.2 ตัดสินว่าพฤติกรรมใดที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ไข
  - 1.3 กำหนดพฤติกรรมอย่างละเอียดว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไรโดยกำหนดสิ่งที่บุตรหลานสามารถจะทำได้หรือแสดงออกหลังจาก การได้รับการส่งเสริมทักษะนั้นๆแล้ว
  - 1.4 วางแผนและจัดเตรียมการพัฒนา โดย
    - 1.4.1 การกำหนดกิจกรรมที่จะใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมที่กำหนดไว้

1.4.2 กำหนดระยะเวลา อุปกรณ์ สถานการณ์ และบุคคลผู้ร่วมทำกิจกรรม

2. ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมปฏิบัติตามที่กำหนดไว้พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมของ บุตรหลานในระหว่างการทำกิจกรรม จดจำและบันทึกพฤติกรรมที่บุตรหลานแสดงออกในระหว่างการทำกิจกรรม

3. หลังการปฏิบัติกิจกรรม

ควรสรุปผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุตรหลานที่ต้องการพัฒนาว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง จากนั้นผู้ปกครองควรถามตนเองว่ารู้สึกพอใจกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุตรหลานนั้นหรือไม่ หากคิดว่ายังไม่ดีพอควรพิจารณาปรับปรุงการทำกิจกรรม แล้วลองนำไปปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้อีกครั้ง

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

1. ยาเสพติด

ความหมายของยาเสพติด

จากการศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายของยาเสพติดได้ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO, 1985) ให้ความหมายว่า ยาเสพติดหมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไป โดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจ

สันติ จัยสินและคณะ (2544) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดว่า หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไป ในร่างกาย ซ้ำ ๆ กันแล้ว ไม่ว่าจะด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งอาจเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือนานติดต่อกันก็ตามจะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้น ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลงและเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจหรือเฉพาะทางด้านจิตใจขึ้นในผู้เสพนั้น

ยาและสารเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย

ส่วนวิชาการด้านยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553: 34 - 47) ได้กล่าวถึงยาและสารเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย ไว้ดังนี้

1. ฝิ่น (Opium)
2. มอร์ฟิน
3. พืชกระท่อม (Kratom)
4. กัญชา (Cannabis)
5. เฮโรอีน (Heroin)
6. สารระเหย (Inhalant)

7. ยาบ้า เมทแอมเฟตามีน (Mathamphetamine)
8. ยาอี
9. ยาเค หรือเคตามีน (Ketamine)
10. โคเคน (Cocaine)
11. ไอซ์ (Ice)
12. แอลเอสดี (Lysergic Acid Diethylamide-LSD)
13. จีเอชบี (GHB)

ปัญหาหรือสาเหตุของการติดยาเสพติด

ปัญหาหรือสาเหตุที่ทำให้เยาวชน ตลอดจนผู้คนวัยอื่น ๆ หันไปเสพยาเสพติด มีหลายประการที่สำคัญ ดังนี้ (www.chetupon.ac.th/Yasebtid/Pages/CauseDrug1.html)

สาเหตุที่เกิดจากความรู้อาจไม่ถึงการณ์ แบ่งได้ดังนี้

1. อยากทดลอง เกิดจากความอยากรู้ อยากเห็นซึ่งเป็นนิสัยของคนไทยโดยทั่วไป และโดยที่ไม่คิดว่าตนจะติดสิ่งเสพติดนี้ ได้จึงไปทำการทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้น ในการทดลองใช้ครั้งแรก ๆ อาจมีความรู้สึกดี หรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ได้ติดสิ่งเสพติดนั้น ก็อาจประมาทไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นอีก จนในที่สุดก็ติดสิ่งเสพติด ดังนั้น ถ้าไปทดลองใช้สิ่งเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพเพียงครั้งเดียวก็อาจทำให้ติดได้

2. ความคึกคะนอง คนบางคนมีความคึกคะนอง ชอบพูดอวดเก่งเป็นนิสัย โดยเฉพาะวัยรุ่น มักจะมีนิสัยดังกล่าว คนพวกนี้ อาจแสดงความเก่งกล้าของตน ในกลุ่มเพื่อนโดยการแสดง การใช้สิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ เพราะเห็นแก่ความสนุกสนาน ตื่นเต้น และให้เพื่อนฝูงยอมรับว่าตนเองเก่ง โดยมิได้คำนึงถึงผลเสียหายหรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นในภายหลังแต่อย่างไรในที่สุดตนเองก็กลายเป็น คนติดสิ่งเสพติดนั้น

3. การชักชวนของคนอื่น อาจเกิดจากการเชื่อตามคำชักชวนโฆษณาของผู้ขายสินค้าที่เป็นสิ่งเสพติดบางชนิด เช่น ยากระตุ้นประสาทต่าง ๆ ยาขยัน ยาม้า ยาบ้า เป็นต้น โดยผู้ขายโฆษณาสรรพคุณของสิ่งเสพติดนั้นว่ามีคุณภาพดี สารพัดอย่าง เช่น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้มีสติปัญญาดี สามารถรักษาโรคได้บางชนิด เป็นต้น ผู้ที่เชื่อคำชักชวนโฆษณาดังกล่าวจึงไปซื้อตามคำชักชวนของเพื่อนฝูง ซึ่งโดยมากเป็นพวกที่ติดสิ่งเสพติดอยู่แล้ว ด้วยความเกรงใจเพื่อน

โทษพิษภัยของยาเสพติด

ส่วนพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยี สำนักพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เอกสารอัดสำเนา: 13 - 14) ได้กล่าวถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดไว้ว่า นอกจากจะมีผลกระทบโดยตรงก่อให้เกิดโทษอันตรายต่อทางร่างกายและจิตใจของผู้เสพเองแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อระบบครอบครัว ระบบสังคมและประเทศชาติ ดังนี้

1. โทษพิษภัยต่อตัวผู้เสพ

ฤทธิ์ของยาเสพติดจะมีผลกระทบต่อระบบประสาทและระบบอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ตลอดจนจิตใจของผู้เสพเสมอ ดังนั้น จะพบว่า สุขภาพร่างกายของผู้ที่เสพยาจะทรุดโทรมทั้งร่างกาย

และจิตใจ เช่น มีรูปร่างผอม ชูบซิด ผิวคล้ำ ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมองเสื่อม ความคิดความจำเสื่อมเป็นโรคติดเชื้ออื่น ๆ ได้ง่าย เช่น โรคตับอักเสบ ไตอักเสบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ โรคกระเพาะปอด ภูมิต้านทานในร่างกายลดลง มีสภาวะทางจิตใจไม่ปกติ สมรรถภาพจิตใจเสื่อมลง อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิตกกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ซึ่งจากผลร้ายที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดความเชื่อมั่น บุคลิกภาพสูญเสียไม่สนใจตนเอง ไม่สนใจในการงานการเรียนและผู้เสพยาบางรายอาจประสบอุบัติเหตุ จนถึงขั้นพิการแขน-ขา เช่น พลัดตกจากที่สูงขณะทำงาน หกล้ม อันเนื่องมาจากฤทธิ์ ของยาเสพติดที่มีผลต่อระบบประสาทและสมอง

2. โทษพิษภัยต่อครอบครัว

การติดยาเสพติด นอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้ว ยังทำให้ผู้เสพกลายเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ห่วงใยดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติทำให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น ต้องสูญเสีย เศรษฐกิจและรายได้ของครอบครัว เนื่องจากต้องนำเงินมาซื้อยาเสพติด บางรายอาจต้องสูญเสียเงินจำนวนไม่น้อยเพื่อรักษาตนเองจากโรคร้ายแรงต่าง ๆ อันเกิดจากการใช้ยาหรือสารเสพติด กลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุดอีกทั้งนำไปสู่ปัญหาครอบครัวเกิดการทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ เกิดความแตกแยกภายในครอบครัว เป็นต้น

3. โทษพิษภัยต่อสังคมและเศรษฐกิจ

ผู้เสพยาเสพติด นอกจากจะเป็นผู้ที่มีความรู้สึกว่าตนเองด้อยโอกาสทางสังคมแล้ว ยังอาจมีความคิดหรือพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาสังคมส่วนรวมได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม (ปล้นจี้ ทำร้ายร่างกายผู้อื่นเพื่อชิงทรัพย์สิน) ก่อให้เกิดปัญหาอุบัติเหตุ (รถชน พลัดตกจากที่สูง) และปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น อันเป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันล้ำค่า ตลอดจนทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างไร้ประโยชน์ เป็นการถ่วงความเจริญความก้าวหน้า การพัฒนาของสังคม สภาวะการณ์ดังกล่าวกลับกลายเป็นภาระของสังคมส่วนรวมในการจัดสรรบุคลากร แรงงานและเงินในการปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาในที่สุด

4. โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ

ผู้เสพยาเสพติดและตกเป็นทาสของยาเสพติด อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่บ่อนทำลายเศรษฐกิจและความมั่นคงความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดเหล่านี้ ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียกำลังคนและงบประมาณแผ่นดินจำนวนมหาศาล เพื่อใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยา ทำให้ต้องสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่า เกิดความไม่สงบสุขของบ้านเมือง ทำให้เศรษฐกิจทรุด บั่นทอนความมั่นคงของประเทศชาติต้องสูญเสียกำลังของชาติอย่างน่าเสียดาย โดยเฉพาะถ้าผู้เสพติดเป็นเยาวชน

การป้องกันยาเสพติด

ส่วนวิชาการด้านยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2553: 8) ได้กล่าวถึงหลักการในการป้องกันยาเสพติด โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ข้อ ดังนี้

1. การป้องกันตนเอง

เริ่มจากการมีระเบียบวินัยในตนเอง ขยันหมั่นเพียร ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เลือกคบเพื่อนที่ดี ไม่มั่วสุมในอบายมุขและสิ่งเสพติด และไม่ใช้ยาโดยมิได้รับคำแนะนำจากแพทย์ รวมทั้งอย่างทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิดโดยเด็ดขาด

2. การป้องกันครอบครัว

เริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว แบ่งเบาภาระหน้าที่แก่กันและกันภายในบ้าน มีความรักใคร่กลมเกลียว และมีความเข้าใจกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา ช่วยสอดส่องดูแลสมาชิกในครอบครัวอย่าให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคอยอบรมตักเตือนสมาชิกในครอบครัวให้รู้ถึงโทษและภัยของยาเสพติด หากมีสมาชิกยาเสพติดในครอบครัวควรรีบให้เข้ารับการรักษา อย่าปล่อยทิ้งไว้นานๆ ควรรักษาโดยเร็วที่สุดเพื่อประโยชน์ในการรักษา

3. การป้องกันชุมชน

ช่วยชี้แจงให้เพื่อนบ้านเข้าใจถึงโทษและภัยของยาเสพติด เพื่อมิให้เพื่อนบ้านที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ต้องถูกหลอกลวง และหากพบว่าเพื่อนบ้านติดยาเสพติด จงช่วยแนะนำให้ไปปรึกษาตัวที่โรงพยาบาลภายในชุมชน หรือคนภายนอกชุมชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยอาจใช้มาตรการการตักเตือน กวดขันทางสังคม หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน

4. การป้องกันสังคม

โดยให้ความร่วมมือกับทางราชการ ในการเป็นหูเป็นตาช่วยสอดส่องเฝ้าระวังปัญหา เมื่อทราบว่าสถานที่ใดเป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด มีกิจกรรมใดที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะชักนำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือมีบุคคลใดมีพฤติกรรมน่าที่จะเกี่ยวข้องกับ การนำยาเสพติดมาแพร่ระบาด โปรดแจ้งเบาะแสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกแห่งทุกท้องที่ทราบ

2. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

ความหมายของพฤติกรรม

จากการศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม พบว่า ได้มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมได้ดังนี้

Golden (1984) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลและเป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น ภายในหรือภายนอก รวมทั้งการกระทำต่างๆ ที่เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย สามารถที่จะสังเกตเห็นได้ หรือเป็นกิจกรรมของการกระทำต่างๆ ที่ได้ผ่านการใคร่ครวญมาแล้วหรือเป็นไปอย่างไม่รู้สึกรู้ตัว

Wolman (1973) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึงผลรวมทั้งหมดของการกระทำโดยตรงที่เกี่ยวข้องของบุคคลทั้งที่เกิดขึ้นภายในและที่แสดงออกต่อสิ่งแวดล้อมทางกายและทางสังคม

ลักษณะของพฤติกรรมที่ป้องกันตนเองจากยาเสพติด

จากการศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพฤติกรรมที่ป้องกันตนเองจากยาเสพติด พบว่า ได้มีผู้กล่าวถึงไว้ดังนี้

วิธีการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติดไว้ว่า

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
2. ไม่หลงคำชักชวน หลอกลวงหรือชักจูงของเพื่อนหรือญาติ

3. ไม่ทดลองใช้ยาเสพติดกับตนเอง ไม่ว่าจะอยากรู้หรืออยากลองแค่ไหน
4. ไม่เลียนแบบเพื่อนในทางที่ไม่ถูกต้อง ถ้าถูกเพื่อนขอร้องให้ทดลอง หรือถูกบังคับต้องหาวิธีหลีกเลี่ยง
5. ใกล้ชิดครอบครัว บิดา มารดา ญาติพี่น้อง ถ้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ต้องการจะรู้หรือขอคำแนะนำจากบิดา มารดา หรือถ้าบุคคลในครอบครัวไม่สามารถให้คำตอบได้ก็ต้องศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา บทความ หรือโรงพยาบาลทั่วไป
6. ใช้เวลาว่างทำงานอดิเรกที่ตนเองสนใจและบางครั้งก็สามารถช่วยเสริมรายได้ให้กับครอบครัว
7. เมื่อรู้สึกเหน็ดเหนื่อย อ่อนเพลีย แสดงว่าร่างกายต้องการพักผ่อน ไม่ควรฝืนหรือใช้ยากระตุ้น ควรพักผ่อนให้เต็มที่เพื่อร่างกายจะได้สดชื่นและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. ตั้งใจเรียนหนังสือและเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อจะได้ไม่ต้องโหมดูหนังสือเฉพาะเวลาใกล้สอบ
9. ผู้ที่ติดยาเสพติด ควรเลิกเสพทันที หากมีอาการผิดปกติให้รีบปรึกษาแพทย์

พระธรรมปิฎก (2542) ได้กล่าวถึงกระบวนการของการศึกษาหรือระบบพัฒนาบุคคล สรุปได้ว่า กระบวนการที่จะพัฒนาบุคคล มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการพัฒนา และขั้นตอนในกระบวนการพัฒนา จุดเริ่มแรกให้เริ่มจากสัมมาทิฐิให้มีความเห็นที่ชอบสามารถที่จะมีปัญญาในระดับหนึ่งและความเชื่อนั้นเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับมิจฉาทิฐิอันจะนำไปสู่ฐานสำคัญของการพัฒนาและการจะเข้าถึงสัมมาทิฐินั้น มีปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยภายนอก (ปรโตโฆชะ)
2. ปัจจัยภายใน (โยนิโสมนสิการ)

ปัจจัยภายนอกที่จะนำไปสู่สัมมาทิฐิ เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ ผู้ใหญ่หรือวัฒนธรรมซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นได้รับอิทธิพลจากความเชื่อความคิดผิด ภูมิธรรม ภูมิปัญญา และพฤติกรรมถ่ายทอดกันมา ถ้าสิ่งที่ได้รับเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้องอยู่ในแนวเหตุผลก็จะนำไปสู่ความเป็นสัมมาทิฐิ ส่วนบุคคลที่ใช้โยนิโสมนสิการ คือ การรู้จักคิด รู้จักพิจารณาด้วยตนเอง และใช้ปัญญาความรู้ที่ตนเข้าสู่สัมมาทิฐิซึ่งเป็นปัจจัยภายใน และนอกจากส่วนนี้แล้วยังมี องค์ประกอบแทรกที่มาจากช่วยหนุนในกระบวนการพัฒนาบุคคล คือ

1. กัลยาณมิตรตตา ได้แก่การที่มีเพื่อนที่ดี
2. ศีลสัมปทาถึงความด้วยศีล คือความเป็นผู้มีวินัย หรือชีวิตที่มีระเบียบ หรือมีพฤติกรรมเคยชินที่ดีซึ่งเกิดจากการใช้วินัยฝึกให้เกิดพฤติกรรมที่เคยชินที่ดี ด้วยการจัดระเบียบชีวิตจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันในสังคม
3. ฉันทะสัมปทาความถึงพร้อมด้วยฉันทะ คือ มีแรงจูงใจที่ถูกต้องได้แก่ การใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์ ต้องการเข้าถึงความจริงและทำสิ่งทั้งหลายให้ดีงามเป็นเลิศ ซึ่งจะเข้ามาทำหน้าที่แทนตัณหา
4. อัตตะสัมปทา ความทำตนให้ถึงพร้อม คือทำตนให้ถึงความสมบูรณ์แห่งศักยภาพของความเป็นมนุษย์โดยมีจิตสำนึกในหารที่จะฝึกฝนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
5. ทิฐุสัมปทาความถึงพร้อมแห่งหลักการความเชื่อถือ คือเชื่อถือในหลักการแห่งเหตุผลเป็นไปตามเหตุปัจจัยเมื่อมองอะไรก็มองตามเหตุผลปัจจัย ซึ่งทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้น

6. อับปะมาทสัมปทาความถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท คือความกระตือรือร้น ไม่เฉื่อยชา มีสติ ไม่ปล่อยปะละเลย ไม่พลาดโอกาส เห็นคุณค่าของกาลเวลา รู้จักใช้เวลาให้เป็น ประโยชน์ตลอดทำงาน พัฒนาชีวิตแข่งกับเวลา

7. โยนิโสมนสิการ ความถึงพร้อมแห่งการรู้จักคิดรู้จักพิจารณาด้วยตนเอง ไม่มองอะไรที่คลุมเครือ แต่รู้จัก สืบสาวหาสาเหตุ ปังจัยแยกแยะให้เห็นองค์ประกอบ จับแง่ดีมาใช้ประโยชน์ได้ ทำให้เกิดปัญหาที่เข้าถึงความจริง ได้ประโยชน์และทำการสำเร็จสนองความใฝ่รู้และใฝ่สร้างสรรค์โดย สมบูรณ์

สาเหตุแห่งความเสี่ยง

ส่วนวิชาการด้านยาเสพติด สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้กล่าวว่า เด็กและเยาวชน แต่ละคนมีโอกาสเกิด พฤติกรรมเสี่ยงไม่เท่ากัน ซึ่งมีปัจจัยมาจาก

1. พื้นอารมณ์

พื้นอารมณ์ คือ ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็ก ซึ่งสังเกตได้ตั้งแต่แรกเกิด ปัจจัยทางพื้น อารมณ์ที่ทำให้เด็กมีโอกาสเสี่ยงได้มากได้แก่

- ขาดการยับยั้งชั่งใจในตนเอง
- อารมณ์ไม่สม่ำเสมอ ขึ้น ๆ ลง ๆ
- อารมณ์เสียได้ง่าย
- การแสดงออกรุนแรงเวลาอารมณ์เสีย
- สมาธิสั้น
- ชนมาก
- ก้าวร้าว
- เด็กมีปัญหาการเรียนเฉพาะด้าน
- เด็กมีปัญหาในทางสังคม
- ครอบครัว/การอบรมเลี้ยงดู

ปัญหาครอบครัวทำให้เด็กและเยาวชนได้รับการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง อาจทำให้เกิดปัญหาทาง จิตใจกับอารมณ์เด็กได้ง่าย เด็กที่เครียด หงุดหงิด ซึมเศร้า ได้แก่

- ทอดทิ้ง
- ทารุณกรรมใช้ความรุนแรง
- ไม่สม่ำเสมอ
- ตามใจมากเกินไป ขาดกฎเกณฑ์
- ปัญหาทางจิตใจของเด็กจะแสดงออกเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ได้ เพื่อให้ตนเองเบี่ยงเบน

อารมณ์มาสู่เรื่องที่ตื่นเต้นสนุกสนาน

- เพื่อน

เด็กและเยาวชนจะผูกพันกับเพื่อน ๆ มาก เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงจะ เลียนแบบพฤติกรรมที่เสี่ยงนั้นโดยไม่รู้ตัว หากบางคนไม่มีเพื่อนเหงาขาดความรู้สึกเป็นที่ยอมรับของ คนอื่น ก็อาจมีพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อชดเชยหรือเรียกร้องความสนใจ

จากแนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติดและพฤติกรรม สามารถสรุปความหมายของพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดได้ว่า การกระทำหรือการแสดงออกของวัยรุ่นที่บ่งบอกถึงการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่หลงคำชักชวน ไม่ทดลองใช้ยาเสพติด ไม่เลียนแบบ รู้จักปฏิเสธ ทำงานอดิเรก ประทับใจหรือขอคำปรึกษาจากคนใกล้ชิด และเล็งเห็นถึงโทษของยาเสพติด

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศุภร ชินะเกตุ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคลโดยรวม ปัจจัยด้านครอบครัวโดยรวม ปัจจัยด้านสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนที่มีเพศและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต และการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติดสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดได้ร้อยละ 32.8

เจริญ แฉกพิมาย และปนัดดา ศรีธนะสาร (2555) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักศึกษาสามารถดำรงตนเองด้วยการไม่เสพยาเสพติดถึงแม้สถานที่พักอาศัยจะมีการระบาดของยาเสพติดก็ตาม ที่เหลือมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติดอยู่ในระดับมากในทุกเรื่อง โดยเรื่องที่มากที่สุด 5 ลำดับ คือ ครอบครัว ญาติ พี่น้องของนักศึกษาจะเสียใจและ รับผิดชอบหากพบว่านักศึกษาเสพยาเสพติด รองลงมา คือ นักศึกษาจะปฏิเสธทันทีเสมอเมื่อเพื่อน นำยาเสพติดมาและชวนให้เสพยาเสพติด นักศึกษากลัวว่าหากเสพยาเสพติดและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้จะทำให้เสียอนาคตทางการศึกษา นักศึกษามีการป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองเสพยาเสพติดทุกชนิด และนักศึกษามีความรู้เรื่องพิษภัยของยาเสพติดเป็นอย่างดีจึงไม่เกี่ยวข้องหรือเสพยาเสพติด

นางสาวศิวพร แพทย์ขิม (2556) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ปีการศึกษา 2556 ผลการศึกษาพบว่า ทักษะปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า ใน 3 ลำดับแรก คือ เมื่อมีเรื่องกังวลใจ นักเรียนคิดว่าจะใช้ยาเสพติด นักเรียนจะหาทางปฏิเสธหากเพื่อนสนิทชวนให้ร่วมเสพยาเสพติด นักเรียนเชื่อฟังและปฏิบัติตามพ่อแม่ ครูอาจารย์และญาติผู้ใหญ่เสมอ

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดสอบเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรังที่มีอายุตั้งแต่ 13 –18 ปี จำนวน 790 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 25 พฤษภาคม 2560 ที่มา: ระบบสถิติทางการทะเบียน)

2) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรวัยรุ่น โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ซึ่งมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรคำนวณ} \\ n &= \frac{N}{1 + Ne^2} \\ e &= \text{ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง (0.05)} \\ N &= \text{ขนาดของประชากร} \\ n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \\ \text{แทนค่า } n &= \frac{790}{1 + 790 (.05)^2} \\ n &= 266 \text{ คน} \end{aligned}$$

2. การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Proportional Stratified Random Sampling) ตามจำนวนวัยรุ่นในแต่ละหมู่บ้าน โดยมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม/ชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม/ชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ซึ่งจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านดังตาราง

ตารางที่ 1 จำนวนวัยรุ่นจำแนกตามแต่ละหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนวัยรุ่น (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1	113	16.14	38
หมู่ที่ 2	103	13.55	35
หมู่ที่ 3	95	4.69	32
หมู่ที่ 4	139	24.56	47
หมู่ที่ 5	120	18.04	40
หมู่ที่ 6	111	15.44	37
หมู่ที่ 7	109	15.16	37
รวม	790	100	266

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีข้อความเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษา สถานภาพ (การสมรสหรือการมีครอบครัว) จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

2) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว โดยข้อความสร้างขึ้นจากแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมจากนักวิชาการหลายๆ แนวคิด โดยมุ่งเน้นถามในเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว โดยสรุปการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ออกเป็น 3 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา การสนับสนุนด้านอารมณ์ และการสนับสนุนด้านทรัพยากร ลักษณะข้อความแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ใช้เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า มีให้เลือก 5 ระดับ ลักษณะข้อความแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบโดยเริ่มจากระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ข้อความที่ใช้มีลักษณะในเชิงบวก โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแยกความถี่แล้ว ผู้วิจัยแบ่งการมีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ออกเป็น 5 ระดับ คือ โดยการใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}
\text{ความกว้างของอินตราภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
&= \frac{5-1}{5} \\
&= 0.80
\end{aligned}$$

ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนได้ดังนี้

ช่วงระดับคะแนน

1.00-1.80	หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับต่ำมาก
1.81-2.60	หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับต่ำ
2.61-3.40	หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับปานกลาง
3.41-4.20	หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับสูง
4.21-5.00	หมายถึง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในระดับสูงมาก

3) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคมข้อคำถามสร้างขึ้นจากแนวคิดทักษะทางสังคมของ Schinke and Gilchrist (1984, quoted in Bloom 1996) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคม 6 ด้าน ดังนี้คือ ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทักษะด้านการแก้ปัญหา ทักษะด้านการจัดการกับปัญหาทักษะ ด้านความสามารถในการสื่อสารทักษะ ด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเองทักษะ ด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1

ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนได้ดังนี้

ช่วงระดับคะแนน

1.00-1.80	หมายถึง มีทักษะทางสังคมในระดับต่ำมาก
1.81-2.60	หมายถึง มีทักษะทางสังคมในระดับต่ำ
2.61-3.40	หมายถึง มีทักษะทางสังคมในระดับปานกลาง
3.41-4.20	หมายถึง มีทักษะทางสังคมในระดับสูง
4.21-5.00	หมายถึง มีทักษะทางสังคมในระดับสูงมาก

4) ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ข้อคำถามสร้างขึ้นจากค่านิยมของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดหลายๆ แนวคิด รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ใช้เกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า มีให้เลือก 5 ระดับ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบโดยเริ่มจากระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ข้อความที่ใช้มีลักษณะในเชิงบวก โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน
จริงมากที่สุด	5
จริงมาก	4
จริงปานกลาง	3
จริงน้อย	2
ไม่จริงเลย	1

ซึ่งสามารถแปลความหมายระดับคะแนนได้ดังนี้

ช่วงระดับคะแนน

1.00-1.80	หมายถึง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ในระดับต่ำมาก
1.81-2.60	หมายถึง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ในระดับต่ำ
2.61-3.40	หมายถึง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ในระดับปานกลาง
3.41-4.20	หมายถึง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ในระดับสูง
4.21-5.00	หมายถึง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ในระดับสูงมาก

นอกจากนั้น ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ซึ่งมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.00 -1.00 ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้เกณฑ์การจัดระดับความสัมพันธ์ของ Hinkle (1998) ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดดังนี้

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
.90-1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
.70-.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.50-.70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.30-.50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00-.30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีวิธีการและขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม โดยในการสร้างข้อคำถามนั้นผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวมาปรับให้เข้ากับบริบทของงานวิจัยชิ้นนี้

2) การหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาและนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลจากการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ .949 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น

ด้านการสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา เท่ากับ .891

ด้านการสนับสนุนด้านอารมณ์ เท่ากับ .908

ด้านการสนับสนุนด้านทรัพยากร เท่ากับ .879

- แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคมค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ .963 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ค่าความเชื่อมั่น

ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เท่ากับ .863

ทักษะด้านการแก้ปัญหา เท่ากับ .809

ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา เท่ากับ .861

ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร เท่ากับ .836

ทักษะด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเอง เท่ากับ .900

ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคมเท่ากับ .847

- แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด มีค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ .965

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่าง และมีการอธิบายคำชี้แจง แนะนำวิธีการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนก่อนตอบแบบสอบถามโดยมีมาตรฐานเดียวกัน

2. ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อและส่งคืนแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ หากตรวจพบข้อผิดพลาดหรือกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยจะให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามใหม่และรอรับแบบสอบถามพร้อมกับตรวจสอบอีกครั้ง

3. จากนั้นผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมแบบสอบถามและนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. นำแบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนนแล้วมาบันทึกคะแนนโดยการลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ เพื่อรอการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์เพื่อบรรยายลักษณะข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายลักษณะของข้อมูลที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้หาค่าเฉลี่ยของข้อมูลต่างๆ

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายของข้อมูล

2. สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

2.1 t - test สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามซึ่งจำแนกตามตัวแปรอิสระเป็น 2 กลุ่ม

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Oneway Analysis of Variance หรือ One-way ANOVA ด้วยสถิติ F - test) สำหรับการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม ซึ่งจำแนกตามตัวแปรอิสระตั้งแต่ 3 กลุ่มเป็นต้นไป และ LSD (Least Significant Difference) สำหรับทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

2.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product moment correlation coefficient) สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

2.4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ใช้พยากรณ์ตัวแปรหนึ่งตัว ซึ่งเป็นผลจากตัวแปรอิสระตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบ Stepwise Method เพื่อต้องการทราบถึงการทำนายตัวแปรอิสระใดบ้างที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม

การกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ คือ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.5 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	หมายถึง	ประชากร
n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
p-value	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
R^2_{adj}	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแล้ว
b	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูป คะแนนดิบ
a	หมายถึง	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์
Beta	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูป คะแนนมาตรฐาน
SEb	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ b
*	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
***	หมายถึง	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

4.1 ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง โดยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นลำดับดังต่อไปนี้

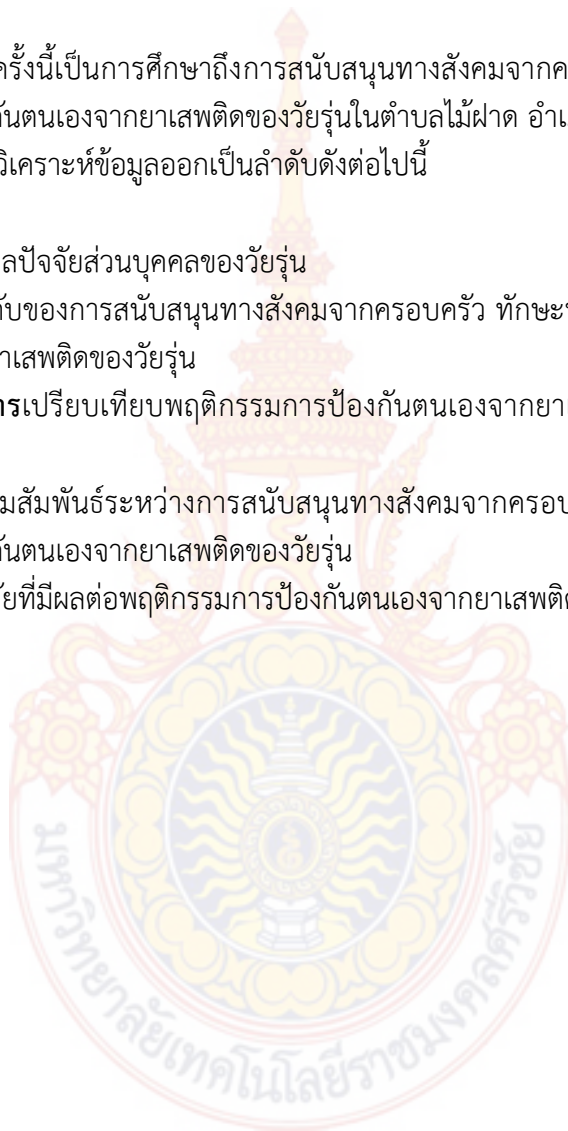
4.1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่น

4.1.2 ระดับของการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

4.1.3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

4.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

4.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

4.1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้อาจมีจำนวน 266 คน ได้ผลการศึกษาดังนี้

วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน คือ เป็นเพศชายร้อยละ 50 และเพศหญิงร้อยละ 50 ส่วนใหญ่มีอายุ 14 ปี ร้อยละ 24.4 สถานภาพทางการศึกษาของวัยรุ่นที่ส่วนใหญ่ยังเรียนหนังสือร้อยละ 81.6 เกรดเฉลี่ยสะสม (เกรดสะสมถึงเทอมสุดท้าย) ส่วนใหญ่มีอยู่ในช่วง 2.01-2.50 ร้อยละ 40.2 รองลงมาคือ 3.01 ขึ้นไป ส่วนใหญ่มีพี่น้อง 2 คน ร้อยละ 31.6 รองลงมาที่มีพี่น้อง 3 คน ลำดับการเกิดของวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นลำดับที่ 2 ร้อยละ 39.8 รองลงมาลำดับที่ 1 ร้อยละ 35.7 สถานภาพสมรสของบิดามารดาของวัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันร้อยละ 75.9 รองลงมาหย่าร้าง ร้อยละ 12.4 ระดับการศึกษาของบิดาของวัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาร้อยละ 38.0 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 25.9 ระดับการศึกษาของมารดาของวัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาร้อยละ 38.0 รองลงมาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 21.8 อาชีพของบิดาของวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรร้อยละ 35.3 รองลงมาอาชีพรับจ้างร้อยละ 30.1 อาชีพของมารดาของวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรร้อยละ 39.1 รองลงมาอาชีพรับจ้างร้อยละ 26.7 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวของวัยรุ่นส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,000 บาท และต่ำกว่าร้อยละ 62.0 รองลงมาอยู่ในช่วง 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 20.7 โดยรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวโดยเฉลี่ยเท่ากับ 12353.38 บาท และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8234.70 วัยรุ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 3 ร้อยละ 31.6 รองลงมาหมู่ที่ 4 ร้อยละ 19.5 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	133	50.0
หญิง	133	50.0
อายุ		
13 ปี	41	15.4
14 ปี	65	24.4
15 ปี	30	11.3
16 ปี	28	10.5
17 ปี	51	19.2
18 ปี	51	19.2
สถานภาพทางการศึกษา		
ยังเรียนหนังสือ	217	81.6
ไม่ได้เรียนหนังสือแล้ว	49	18.4
เกรดเฉลี่ยสะสม (เกรดสะสมถึงเทอมสุดท้าย)		
2.00 และต่ำกว่า	11	4.1
2.01 – 2.50	107	40.2
2.51 – 3.00	64	24.1
3.01 ขึ้นไป	84	31.6
เกรดเฉลี่ยสะสมต่ำสุด 1.29 เกรดเฉลี่ยสะสมสูงสุด 4.00		
เกรดเฉลี่ยโดยเฉลี่ย 2.80		
จำนวนพี่น้อง		
1 คน	34	12.8
2 คน	84	31.6
3 คน	60	22.6
4 คน	45	16.9
5 คน	26	9.8
6 คน	17	6.4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
ลำดับการเกิด		
ลำดับที่ 1	95	35.7
ลำดับที่ 2	106	39.8
ลำดับที่ 3	54	20.3
ลำดับที่ 4	11	4.1
สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	202	75.9
หย่าร้าง	33	12.4
พ่อ/แม่ เป็นหม้าย	4	1.5
แยกกันอยู่	19	7.1
อื่น ๆ	8	3.0
ระดับการศึกษาของบิดา		
ไม่ได้เรียน	11	4.1
ประถมศึกษา	101	38.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	54	20.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	69	25.9
อนุปริญญา/ปวส	10	3.8
ปริญญาตรี	17	6.4
ปริญญาโท	2	0.8
ปริญญาเอก	2	0.8
ระดับการศึกษาของมารดา		
ไม่ได้เรียน	13	4.90
ประถมศึกษา	101	38.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	58	21.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย	51	19.2
อนุปริญญา/ปวส	16	6.0
ปริญญาตรี	25	9.4
ปริญญาโท	1	0.4
ปริญญาเอก	1	0.4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
อาชีพของบิดา		
เกษตรกร	94	35.3
รับจ้าง	80	30.1
ค้าขาย	28	10.5
ประมง	23	8.6
ข้าราชการ	20	7.5
ธุรกิจส่วนตัว	15	5.6
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	6	2.3
อาชีพของมารดา		
เกษตรกร	104	39.1
รับจ้าง	71	26.7
ค้าขาย	38	14.3
ข้าราชการ	23	8.6
ธุรกิจส่วนตัว	12	4.5
ประมง	11	4.1
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	7	2.7
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว		
10,000 บาท และต่ำกว่า	165	62.0
10,001 – 15,000 บาท	55	20.7
15,001 – 20,000 บาท	18	6.8
20,001 บาท ขึ้นไป	28	10.5
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวโดยเฉลี่ย 12353.38 บาท		
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8234.70		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวนคน	ร้อยละ
หมู่บ้านที่อยู่อาศัย		
หมู่ที่ 1	21	7.9
หมู่ที่ 2	31	11.7
หมู่ที่ 3	84	31.6
หมู่ที่ 4	52	19.5
หมู่ที่ 5	46	17.3
หมู่ที่ 6	11	4.1
หมู่ที่ 7	21	7.9

4.1.2 ระดับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.875$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยการสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.903$) รองลงมาคือการสนับสนุนด้านอารมณ์ ($\bar{X} = 3.884$) และการสนับสนุนด้านทรัพยากร ($\bar{X} = 3.821$) ตามลำดับ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวของวัยรุ่น

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	$\bar{X}$	SD	ระดับ
การสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา	3.903	0.822	สูง
การสนับสนุนด้านอารมณ์	3.884	0.828	สูง
การสนับสนุนด้านทรัพยากร	3.821	0.847	สูง
ค่าเฉลี่ยการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวม	3.875	0.751	สูง

วัยรุ่นมีทักษะทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.734$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยทักษะด้านการสอนตนเองหรือตระหนักต่อตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.853$) รองลงมาคือทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม ($\bar{X} = 3.792$) ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.791$) ทักษะด้านการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.785$) ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา ($\bar{X} = 3.651$) และทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.546$) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะทางสังคมของวัยรุ่น

ทักษะทางสังคม	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	3.546	0.761	สูง
ทักษะด้านการแก้ปัญหา	3.785	0.699	สูง
ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา	3.651	0.768	สูง
ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร	3.791	0.776	สูง
ทักษะด้านการสอนตนเองหรือตระหนักต่อตนเอง	3.853	0.792	สูง
ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม	3.792	0.809	สูง
ค่าเฉลี่ยทักษะทางสังคมโดยรวม	3.734	0.667	สูง

วัยรุ่นมีพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.000$) (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
พฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติด	4.000	0.792	สูง

4.1.3 ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วัยรุ่นที่มีเพศและสถานภาพทางการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชายจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติด น้อยกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.837$, $\bar{X} = 4.182$ ตามลำดับ) และวัยรุ่นที่ยังเรียนอยู่มีพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติด มากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนแล้ว ($\bar{X} = 4.080$, $\bar{X} = 3.695$ ตามลำดับ) ส่วนสถานภาพสมรสของบิดามารดาที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t ของพฤติกรรมกำบังตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล		$\bar{X}$	S.D.	t	p
เพศ	ชาย	3.837	.859	-3.636	.000**
	หญิง	4.182	.679		
สถานภาพทางการศึกษา	ยังเรียนอยู่	4.080	.734	2.652	.010*
	ไม่ได้เรียนแล้ว	3.695	.956		
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	อยู่ด้วยกัน	4.000	.792	-.325	.745
	ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.037	.798		

วัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม และอาชีพของมารดาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนวัยรุ่นที่มีอายุ ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา และหมู่บ้านอยู่อาศัยที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นจำแนกตามเกรดเฉลี่ย และอาชีพของมารดาเป็นรายคู่พบว่าวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 0.00-2.00 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดน้อยกว่าวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.01 – 4.00 เท่ากับ 0.497 และวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวกับวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพเกษตรกร และอาชีพรับจ้างมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน โดยวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดน้อยกว่าวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรเท่ากับ 0.321 และน้อยกว่าวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพรับจ้าง 0.323 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นและค่าสถิติ F จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล		$\bar{X}$	S.D.	F	P
อายุ	13 ปี	4.224	.785	1.546	.176
	14 ปี	4.099	.615		
	15 ปี	3.891	.936		
	16 ปี	4.069	.623		
	17 ปี	3.833	.880		
	18 ปี	3.935	.871		
เกรดเฉลี่ยสะสม	0.00 – 2.00	3.722a	.802	4.072	.008*
	2.01 – 2.50	3.851	.880		
	2.51 – 3.00	4.048	.746		
	3.01 – 4.00	4.219b	.652		
ระดับการศึกษาของบิดา	ประถมศึกษาและต่ำกว่า	4.032	.832	.121	.975
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4.026	.715		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.960	.723		
	หรือเทียบเท่า	4.078	.914		
	อนุปริญญา/ปวส	3.977	.973		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล		$\bar{X}$	S.D.	F	P
ระดับการศึกษาของมารดา	ประถมศึกษาและต่ำกว่า	3.972	.874	1.129	.343
	มัธยมศึกษาตอนต้น	4.007	.737		
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	3.947	.805		
	หรือเทียบเท่า				
	อนุปริญญา/ปวส				
	ปริญญาตรีขึ้นไป				
อาชีพของบิดา	ข้าราชการและพนักงาน ของรัฐ	3.864	.744	1.020	.384
	ค้าขายและธุรกิจส่วนตัว	3.867	.967		
	เกษตรกร	4.053	.649		
	รับจ้าง	4.069	.888		
อาชีพของมารดา	ข้าราชการและพนักงาน ของรัฐ	4.125	.570	2.971	.032*
	ค้าขายและธุรกิจส่วนตัว	3.720a	.922		
	เกษตรกร	4.041b	.755		
	รับจ้าง	4.113b	.796		
หมู่บ้านที่อาศัยอยู่	หมู่ 1	4.095	.624	.601	.729
	หมู่ 2	3.860	.675		
	หมู่ 3	4.022	.867		
	หมู่ 4	4.055	.849		
	หมู่ 5	3.909	.837		
	หมู่ 6	4.282	.613		
	หมู่ 7	4.055	.635		

หมายเหตุ 1. * หมายถึง $P < 0.05$

2. ตัวอักษรภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันคือค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกัน

4.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า

1) ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูง ($r = .794, p < .01$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า การสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา ($r = .894, p < .01$) และการสนับสนุนด้านทรัพยากร ($r = .891, p < .01$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูง ส่วนการสนับสนุนด้านอารมณ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูงมาก ($r = .922, p < .01$) โดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกทั้งหมด

2) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น พบว่าทักษะทางสังคมโดยรวมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูง ($r = .832, p < .01$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($r = .705, p < .01$) ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา ($r = .735, p < .01$) ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร ($r = .735, p < .01$) ทักษะด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเอง ($r = .754, p < .01$) และทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม ($r = .828, p < .01$) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูง ส่วนทักษะด้านการแก้ปัญหาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับปานกลาง ($r = .670, p < .01$) โดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกทั้งหมด (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมกับ
พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

ตัวแปร	พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด		ระดับความสัมพันธ์
	R	P	
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว			
1. การสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา	0.894**	0.000	สูง
2. การสนับสนุนด้านอารมณ์	0.922**	0.000	สูงมาก
3. การสนับสนุนด้านทรัพยากร	0.891**	0.000	สูง
การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	0.794**	0.000	สูง
โดยรวม			
ทักษะทางสังคม			
1. ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	0.705**	0.000	สูง
2. ทักษะด้านการแก้ปัญหา	0.670**	0.000	ปานกลาง
3. ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา	0.735**	0.000	สูง
4. ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร	0.735**	0.000	สูง
5. ทักษะด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเอง	0.754**	0.000	สูง
6. ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่ง กลุ่มทางสังคม	0.828**	0.000	สูง
ทักษะทางสังคมโดยรวม	0.832**	0.000	สูง

หมายเหตุ : ** หมายถึง มีความแตกต่างทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ ($P < 0.01$)

4.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

ในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้มีการกำหนดข้อตกลงและมีขั้นตอน ดังนี้

1. ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระต้องเป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดประเภทช่วง (Interval Scale) ขึ้นไป หากตัวแปรอิสระไม่มีระดับการวัดที่เป็นประเภทช่วง (Interval Scale) ต้องแปลงเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540: 70-80) ดังตารางแสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แสดงระดับการวัดของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ตัวแปร	ระดับการวัด
1. เพศ (S)	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ (1) เพศชาย (2) เพศหญิง
2. อายุ (A)	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
3. สถานภาพทางการศึกษา (E)	มาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้ (1) ยังเรียนหนังสืออยู่ (2) ไม่ได้เรียนแล้ว
4. เกรด (G)	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
5. จำนวนพี่น้อง (SB)	มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)
6. ลำดับการเกิด (Q)	ลำดับการเกิดได้แบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ (1) ลำดับที่ 1 (Q0) (2) ลำดับที่ 2 (Q1) (2) ลำดับที่ 3 (Q2) (2) ลำดับที่ 4 (Q3) ซึ่งลำดับการเกิดข้างต้นเป็นตัวแปรมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) และเมื่อทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่มดังนี้ (1) มีลำดับการเกิดในกลุ่มนั้น (2) ไม่มีลำดับการเกิดในกลุ่มนั้น

ตารางที่ 10 (ต่อ)

<p>7. สถานภาพสมรสของบิดามารดา (MR)</p>	<p>มาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) และทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน (2) บิดา มารดา ไม่ได้อยู่ด้วยกัน
<p>8. ระดับการศึกษาของบิดา (EF)</p>	<p>ระดับการศึกษาของบิดาได้แบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) ระดับประถมและต่ำกว่า (EF0) (2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (EF1) (2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (EF2) (2) ระดับอนุปริญญา (EF3) (2) ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า (EF4) <p>ซึ่งระดับการศึกษาของบิดาข้างต้นเป็นตัวแปรมาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) และเมื่อทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่มดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) มีระดับการศึกษาในกลุ่มนั้น (2) ไม่มีระดับการศึกษาในกลุ่มนั้น
<p>9. ระดับการศึกษาของมารดา (EM)</p>	<p>ระดับการศึกษาของมารดาได้แบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) ระดับประถมและต่ำกว่า (EF0) (2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (EF1) (2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (EF2) (2) ระดับอนุปริญญา (EF3) (2) ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า (EF4) <p>ซึ่งระดับการศึกษาของบิดาข้างต้นเป็นตัวแปรมาตรฐานนามบัญญัติ (Nominal Scale) และเมื่อทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่มดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) มีระดับการศึกษาในกลุ่มนั้น (2) ไม่มีระดับการศึกษาในกลุ่มนั้น

ตารางที่ 10 (ต่อ)

<p>10. อาชีพของบิดา (OF)</p>	<p>อาชีพของบิดาได้แบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้</p> <p>(1) ข้าราชการและพนักงานของรัฐ (OF0)</p> <p>(2) ค้าขายและธุรกิจส่วนตัว (OF1)</p> <p>(2) เกษตรกร (OF2)</p> <p>(2) รับจ้าง (OF3)</p> <p>ซึ่งอาชีพของบิดาข้างต้นเป็นตัวแปรมาตรนามบัญญัติ (Norminal Scale) และเมื่อทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่มดังนี้</p> <p>(1) มีอาชีพในกลุ่มนั้น</p> <p>(2) ไม่มีอาชีพในกลุ่มนั้น</p>
<p>11. อาชีพของมารดา (OM)</p>	<p>อาชีพของมารดาได้แบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้</p> <p>(1) ข้าราชการและพนักงานของรัฐ (OM0)</p> <p>(2) ค้าขายและธุรกิจส่วนตัว (OM1)</p> <p>(2) เกษตรกร (OM2)</p> <p>(2) รับจ้าง (OM3)</p> <p>ซึ่งอาชีพของมารดาข้างต้นเป็นตัวแปรมาตรนามบัญญัติ (Norminal Scale) และเมื่อทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้</p> <p>(1) มีอาชีพในกลุ่มนั้น</p> <p>(2) ไม่มีอาชีพในกลุ่มนั้น</p>
<p>12. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว (IN)</p>	<p>มาตราอัตราส่วน (Ratio Scale)</p>
<p>13. หมู่บ้านที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ (RT)</p>	<p>หมู่บ้านที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ได้แบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้</p> <p>(1) หมู่ที่ 1 (RT0), (2) หมู่ที่ 2 (RT1),</p> <p>(2) หมู่ที่ 3 (RT2), (2) หมู่ที่ 4 (RT3),</p> <p>(2) หมู่ที่ 5 (RT4), (2) หมู่ที่ 6 (RT5),</p> <p>(2) หมู่ที่ 7 (RT6)</p> <p>ซึ่งหมู่บ้านที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ข้างต้นเป็นตัวแปรมาตรนามบัญญัติ (Norminal Scale) และเมื่อทำให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยกำหนดให้เป็น 2 กลุ่มดังนี้</p> <p>(1) อยู่ในหมู่บ้านกลุ่มนั้น</p> <p>(2) ไม่อยู่ในหมู่บ้านกลุ่มนั้น</p>

ตารางที่ 10 (ต่อ)

14. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด (PRE)	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน
15. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (SP)	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน
16. ทักษะทางสังคม (SK)	มาตราอันตรภาคชั้น (Interval Scale) เป็นค่าคะแนน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อของแต่ละตัวแปรในการแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

S	เพศ
A	อายุ
E	สถานภาพทางการศึกษา
G	เกรดเฉลี่ยสะสม
SB	จำนวนพี่น้อง
Q	ลำดับการเกิด
MR	สถานภาพสมรสของบิดามารดา
EF	ระดับการศึกษาของบิดา
EM	ระดับการศึกษาของมารดา
OF	อาชีพของบิดา
OM	อาชีพของมารดา
IN	รายได้เฉลี่ยของครอบครัว
RT	หมู่บ้านที่วัยรุ่นอาศัยอยู่
Pre	พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด
SP	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
SPT	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวม
SP1	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิดสติปัญญา
SP2	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านอารมณ์
SP3	การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านทรัพยากร
SK	ทักษะทางสังคม
SKT	ทักษะทางสังคมโดยรวม
SK1	ทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
SK2	ทักษะทางสังคมด้านการแก้ปัญหา
SK3	ทักษะทางสังคมด้านการจัดการกับปัญหา
SK4	ทักษะทางสังคมด้านความสามารถในการสื่อสาร
SK5	ทักษะทางสังคมด้านการสอนตนเองหรือตระหนักต่อตนเอง
SK6	ทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม

2. การทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระ เนื่องจากตัวแปรแต่ละตัวต้องเป็นอิสระจากกันและกัน ซึ่งตัวแปรอิสระจะต้องไม่มีค่าความสัมพันธ์สูงเกิน 0.80 เพราะถ้าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมาก อาจทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อกันและจะมีผลต่อตัวแปรตามได้ หรืออาจเกิดปัญหาที่เรียกว่า Multicollinearity Problem และทำให้ไม่สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์ดังกล่าวได้ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2540) ตัวแปรอิสระทั้งหมดในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และทักษะทางสังคม ผู้วิจัยได้นำตัวแปรอิสระทั้งหมดไปทดสอบความสัมพันธ์กันเอง

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น พบว่ามี 4 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวม ทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม เกรดเฉลี่ยสะสม และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สติปัญญา สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 69.4 ($R^2_{adj} = .694$)

หากปรับเป็นคะแนนมาตรฐานแล้วถ้าวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น 0.380 หน่วย ($Beta = .380$)

ถ้าวัยรุ่นมีทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น 0.266 หน่วย ($Beta = .266$)

ถ้าวัยรุ่นมีเกรดเฉลี่ยสะสมเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น 0.102 หน่วย ($Beta = .102$)

ถ้าวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สติปัญญาเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น 0.242 หน่วย ($Beta = .242$)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดมาเขียนสมการวิเคราะห์ถดถอยหาคูณ มาเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$Pre = 0.380 (SPT) + 0.266 (SK6) + 0.102 (G) + 0.242 (SP1)$$

จากสมการพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น พบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้ดีที่สุดคือ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวม รองลงมาคือทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม เกรดเฉลี่ยสะสม และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สติปัญญา ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

ตัวแปร	b	SEb	Beta	t	p-value
1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวม (SPT)	0.400	0.087	0.380	4.576**	0.000
2. ทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม (SK6)	0.261	0.049	0.266	5.367**	0.000
3. เกรดเฉลี่ยสะสม (G)	0.161	0.054	0.102	2.974**	0.002
4. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สติปัญญา (SP1)	0.234	0.073	0.242	3.197**	0.003
ค่าคงที่ (a) =	0.57				
R = .837	R ² = .700	R ² _{adj} = .694	F = 121.450	sig = 0.000	

หมายเหตุ: ** หมายถึง $p < 0.01$

4.2 ข้อวิจารณ์

จากการวิจัยเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง ผู้วิจัยขอเสนอข้อวิจารณ์ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในตำบลไม้ฝาด อำเภอเสีเกา จังหวัดตรัง สามารถให้ข้อวิจารณ์ได้ดังนี้

1) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พบว่าวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวมในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวของวัยรุ่นมีการเอาใจใส่ต่อกัน พ่อแม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนและมอบความรักความอบอุ่นให้ มีการสื่อสารที่ดีภายในครอบครัว ก่อให้เกิดเป็นความเข้าใจกันและกัน เกิดความไว้วางใจกัน ฉะนั้น จึงเป็นผลดีต่อตัววัยรุ่นและสมาชิกภายในครอบครัวทุกคน คือเมื่อทุกคนมีความต้องการหรือมีปัญหาใด สมาชิกภายในครอบครัวทุกคนพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือ รวมทั้งสามารถพูดคุยกันได้อย่างตรงไปตรงมา ทั้งในด้านความคิด สติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับ Cobb (1979) ที่กล่าวถึงความหมายของการสนับสนุนทางสังคมว่า เป็นการที่บุคคลรู้สึกว่าคุณค่าตนเองได้รับความรักความเอาใจใส่ มีคนเห็นคุณค่า และให้เกียรติยกย่อง ทำให้บุคคลรู้สึกผูกพันและมีความรู้สึกว่าคุณค่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเช่นกัน

2) ทักษะทางสังคม พบว่าวัยรุ่นมีทักษะทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นมีพัฒนาการที่ดีในเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม โดยเฉพาะกับบุคคลในครอบครัว ซึ่งการที่วัยรุ่นสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นได้นั้น จะเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยพัฒนาให้วัยรุ่นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะทางสังคมที่ดีในทุก ๆ ด้าน สามารถปรับตัวได้ดีเมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในทุกสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ Goleman (1998) ที่กล่าวถึงความหมาย

ของทักษะทางสังคมไว้วา ทักษะทางสังคมเป็นความสามารถในการสร้างสัมพันธ์ภาพและสายสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของคนในองค์กร และทำให้คนในองค์กรมีความสามัคคี ประองตองกัน

3) พฤติกรรมป้องกันตนเองจากยาเสพติด พบว่าวัยรุ่นมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ตระหนักถึงโทษและผลจากการไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอย่างดี ได้รับคำแนะนำจากครอบครัว ครอบครัวมีโครงสร้างที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ สมาชิกในชุมชนอาจมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่ต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น ฉะนั้น วัยรุ่นจึงมีโอกาสในการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้น้อยหรือแม้วัยรุ่นจะมีโอกาสหรืออยู่ในสถานการณ์เสี่ยงต่อการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดก็จะรู้จักหาทางในการหลีกเลี่ยงไม่นำพาตัวเองไปยุ่งเกี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ เจริญ แฉกพิมายและปนัดดา ศรีธนสาร (2555) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับพฤติกรรมที่มีต่อยาเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักศึกษาสามารถดำรงตนเองด้วยการไม่เสพยาเสพติดถึงแม้สถานที่พักอาศัยจะมีการระบาดของยาเสพติดก็ตาม และสอดคล้องกับ กิตติวงศ์ สาสวด และปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา และจากผลการศึกษาได้เสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีดังนี้

- 1) สร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการป้องกันยาเสพติด
- 2) การจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ
- 3) จัดโครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด
- 4) ส่งเสริมครอบครัว สีขาวและครอบครัวเข้มแข็ง
- 5) การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญและลดความเดือดร้อนของประชาชน และ
- 6) โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดแบบบูรณาการ

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถให้ข้อวิจารณ์ได้ดังนี้

1) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดจำแนกตามเพศ พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน โดยพบว่าเพศหญิงมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากธรรมชาติของเพศหญิงจะมีพฤติกรรมในการเฝ้าหาความรู้มากกว่าเพศชาย ฉะนั้น จึงทำให้เพศหญิงมีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่าเพศชาย ได้รับทราบถึงโทษของยาเสพติดมากกว่ารวมทั้งตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดมากกว่า นอกจากนี้ ค่านิยมทางสังคมส่วนใหญ่จะไม่ให้การยอมรับผู้หญิงที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรืออบายมุขมากกว่าเพศชาย โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยจะปลูกฝังค่านิยมว่า ผู้หญิงจะต้องรู้จักการวางตัวที่ดี ส่วนเพศชายมักจะมีธรรมชาติของนิสัยคือชอบทดลองสิ่งใหม่ อยากรู้ อยากลองโดยไม่ค่อยคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาภายหลัง โดยเฉพาะเมื่อต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม วัยรุ่นเพศชายจะมีพฤติกรรมกล้าหาญในการทำกระทำการต่าง ๆ มากขึ้นเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับอมรรัตน์ พรสมบุญศิริ และคณะ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การป้องกัน

ตนเอง จากยาเสพติด ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนเพศหญิง มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดสูงกว่า เพศชายทั้งนี้อธิบาย ได้ว่า เพศเป็นปัจจัยที่บ่งบอกถึงความแตกต่างทางด้าน ค่านิยมในการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพ ในนักเรียนหญิงจะมีการวางตัวที่เรียบร้อย ปัญหาในการทะเลาะเบาะแว้ง น้อยกว่าชายประกอบกับในครอบครัวของสังคมไทยมี การอบรมเลี้ยงดู ชัดเกลาลูกผู้หญิงให้มีความละเอียด ครอบคลุม เชื่อฟังผู้ใหญ่รู้จักระมัดระวังตนอยู่เสมอ ส่วนเพศชายซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง มีอารมณ์ รุนแรง เชื้อมั่นในตนเอง และต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ก็จะทำตามกลุ่ม จึงทำให้มองข้ามอันตรายที่จะเกิดจากยาเสพติด

2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดจำแนกตามสถานภาพทางการศึกษา พบว่าวัยรุ่นที่ยังเรียนหนังสืออยู่และไม่ได้เรียนหนังสือและมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน โดยวัยรุ่นที่ยังเรียนอยู่มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดสูงกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนแล้ว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่วัยรุ่นได้อยู่ในสถานศึกษาทำให้ได้รับโอกาสในการรับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับโทษของยาเสพติดมากกว่า มีโอกาสได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูให้รู้จักป้องกันตนเองจากยาเสพติด รวมทั้งมีการปลูกจิตสำนึกให้รู้จักดำเนินชีวิตในวิถีที่มีความเหมาะสมโดยคำนึงถึงอนาคตมากกว่าข้องเกี่ยวกับอบายมุขเพราะความรู้สึกลึกซึ้งคึกคะนอง อยากรู้อยากลอง นอกจากนี้ การอยู่ในระบบการศึกษาจะเป็นการลดเวลาว่างของวัยรุ่น ทำให้โอกาสในการมีพฤติกรรมการข้องเกี่ยวกับยาเสพติดลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ อารี สุภาวงศ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการบำบัดรักษาผู้ป่วยยาเสพติดตามรูปแบบจิตสังคม บำบัดแบบประยุกต์โรงพยาบาลทุ่งสง ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ร้อยละ 39.1 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 37.2 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ช่วงวัยรุ่น ฉะนั้น จึงทำให้มีโอกาสในการรับทราบข้อมูล การอบรมสั่งสอน รวมทั้งการปลูกฝังเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติดน้อยลง มีเวลาว่างสำหรับทำกิจกรรมอื่น ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะการใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การจับกลุ่มมั่วสุมยาเสพติด เป็นต้น

3) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดจำแนกตามเกรดเฉลี่ย สะสม พบว่าวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วง 3.00-4.00 มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างจากวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วง 0.00-2.00 และ 2.01-2.50 โดยวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วง 3.00-4.00 มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วง 0.00-2.00 และ 2.01-2.50 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยสูงนั้นเป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้ ศึกษาหาความรู้รอบตัวเป็นปกติวิสัยของคนที่เรียนเก่ง รวมทั้งรู้จักใช้วิจารณญาณในการแสดงออกและตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ กลุ่มวัยรุ่นโดยทั่วไปที่มีผลการเรียนในระดับดีมักจะไม่ค่อยมีพฤติกรรมข้องเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่เหมาะสม มีกลุ่มเพื่อนที่คอยสนับสนุนให้อยู่ในเส้นทางการดำเนินชีวิตที่ดีอยู่เสมอ ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มวัยรุ่นที่มีผลการเรียนในระดับที่ไม่ดีหรือระดับปานกลางที่มักจะไม่ใส่ใจใฝ่หาความรู้เท่าที่ควร จึงอาจจะเป็นผลให้ไม่ใส่ใจหาความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด และสุดท้ายก็จะทำให้ไม่ตระหนักถึงผลเสียที่อาจจะตามมา ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภร ชินเกตุ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของ

นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในช่วง 3.01-4.00 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับมาก และในช่วงน้อยกว่า 2.00 มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับปานกลาง

4) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดจำแนกตามอาชีพของมารดา พบว่าวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพแตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน โดยวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานของรัฐมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดสูงกว่าวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว วัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรและรับจ้างมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดสูงกว่าวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว จากผลการศึกษาดังกล่าวได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจคือ วัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัวมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดน้อยกว่าการมีมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัวเป็นอาชีพที่ต้องใช้เวลาในการทำงานยาวนานในแต่ละวัน โดยส่วนใหญ่จะเริ่มงานตั้งแต่ยังไม่เช้าและสิ้นสุดตอนค่ำหรือดึก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มารดาไม่มีเวลาให้กับบุตรหลานอย่างเต็มที่ จึงทำให้บุตรหลานขาดโอกาสในการพูดคุย ปรีกษาหรือรับคำแนะนำจากมารดา ด้วยความที่มารดานั้นมีอิทธิพลต่อความคิดความรู้สึกของลูก และหากมารดาไม่มีเวลาให้ก็อาจจะส่งผลให้วัยรุ่นไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเต็มที่

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคมกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในตำบลไม้ฝาด อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง สามารถให้ข้อวิจารณ์ได้ดังนี้

1) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ซึ่งหมายความว่าถ้าวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก ก็จะทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดมากด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อสมาชิกคนอื่นๆ ด้วยกัน ซึ่งถ้าหากสมาชิกในครอบครัวมีความรักความอบอุ่นต่อกัน สร้างความรู้สึกไว้วางใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยวกันได้ ก็จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเคารพเชื่อฟังกันและกัน โดยเฉพาะวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยรุ่นย่อยต่อระหว่างความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ ถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองหรือสมาชิกในครอบครัวให้การสนับสนุนแก่วัยรุ่นอย่างเหมาะสมก็จะช่วยให้ตัววัยรุ่นเห็นว่าครอบครัวคือที่พึ่งของพวกเขา โอกาสที่จะกระทำตนไม่เหมาะสมก็น้อยตามมา โดยเฉพาะเรื่องของการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าสมาชิกในครอบครัวให้การสนับสนุนทางสังคมอย่างเพียงพอและเหมาะสมก็จะช่วยให้วัยรุ่นรู้จักพาตนเองหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดนั้นๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Pender (1996) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง เป็นการที่บุคคลได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ ได้แก่ การสนับสนุนด้านจิตใจ อารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร จากกลุ่มคนในระบบสังคม บุคคลจะรู้สึกว่าคุณเองได้รับความรัก ได้รับการยกย่อง เห็นคุณค่าในตนเองและรู้สึกถึงความจำเป็นที่ต้องการของผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

2) ทักษะทางสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

โดยมีความสัมพันธ์กันสูงเกือบทุกด้าน ซึ่งหมายความว่าถ้าวัยรุ่นมีทักษะทางสังคมมาก ก็จะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้มากด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทักษะทางสังคมนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของตนเองที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสมในทุกๆ ด้านที่จำเป็น ซึ่งการมีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมจะช่วยให้บุคคลมีความรอบคอบในการใช้ชีวิต รู้จักแสดงหรือทำตามความต้องการของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ศุภร ชินะเกตุ (2553) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากสถานศึกษา การควบคุมตนเอง ทักษะชีวิต และการรับรู้เกี่ยวกับยาเสพติด สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้ร้อยละ 32.8

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอเสีกา จังหวัดตรัง ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมโดยรวม ทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม เกรดเฉลี่ยสะสม และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สติปัญญาสามารถให้ข้อวิจารณ์ได้ดังนี้

1) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น กล่าวคือถ้าวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวมเพิ่มขึ้นจะทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเป็นการแสดงถึงความรักความอบอุ่น ความหวังดี ความห่วงใยที่บุคคลในครอบครัวมีต่อวัยรุ่น ซึ่งการที่ครอบครัวให้ความใส่ใจในทุก ๆ ด้านนั้น จะทำให้วัยรุ่นไม่รู้สึกลำบากใจ เมื่อมีปัญหาหรือมีความต้องการใดก็สามารถบอกกับพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวได้โดยตรง ไม่ปกปิด ด้วยเหตุนี้เมื่อวัยรุ่นกับครอบครัวมีความสนิทสนมใกล้ชิดกันก็จะช่วยลดโอกาสเสี่ยงที่วัยรุ่นจะดำเนินชีวิตในเส้นทางที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะพฤติกรรมการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ฉะนั้น ในครอบครัวที่มีสมาชิกอยู่ในช่วงวัยรุ่นควรมอบความรักความอบอุ่น ดูแลใส่ใจเหมือนเพื่อน แสดงความเข้าใจ หลีกเลี่ยงการดูหรือการตำหนิ เพราะจะทำให้วัยรุ่นปกปิดพฤติกรรมที่คิดว่าครอบครัวไม่ชอบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติวงศ์ สาสวด (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่เทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาสรุปได้ว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดประการหนึ่งคือส่งเสริมครอบครัวสีขาวและครอบครัวเข้มแข็ง

2) ทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคมอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น กล่าวคือถ้าวัยรุ่นมีทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคมอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น กล่าวคือคมเพิ่มขึ้นจะทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น โดยทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคมคือ ความสามารถที่วัยรุ่นมีแหล่งให้การสนับสนุนจากกลุ่มของสังคม เช่น ครอบครัว เพื่อน และสถาบันทางสังคม อาจเป็นการให้กำลังใจ คำชมเชย เป็นต้น เมื่อวัยรุ่นต้องเผชิญกับความยุ่งยากในชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวเหล่านี้เป็นกระทำเชิงบวก ซึ่งกลุ่มทางสังคมข้างต้นล้วนเป็นกลุ่มที่มีความปรารถนาดีต่อบุคคลและส่งเสริมให้คนใน

ครอบครัวหรือสังคมมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ฉะนั้น หากวัยรุ่นมีทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและมีทักษะในการรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากกลุ่มทางสังคมเหล่านี้ก็จะทำให้ลักษณะการดำเนินชีวิตอยู่ในกรอบที่มีความเหมาะสม และเมื่อต้องเผชิญปัญหาาก็จะได้รับคำแนะนำช่วยเหลือที่ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้หากวัยรุ่นมีทักษะทางสังคมด้านการรับบริการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคมมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งช่วยให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ นพรัตน์ นาชาสิงห์ (2551) ทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง ทักษะทางสังคมจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเมื่อบุคคลในสังคมสามารถดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข ก็จะทำให้สังคมนั้นเป็นสังคมที่น่าอยู่สงบสุข

3) เกรดเฉลี่ยสะสมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นมีเกรดเฉลี่ยสะสมเพิ่มขึ้นจะทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีเกรดเฉลี่ยสะสมสูงนั้นเป็นการแสดงถึงว่าวัยรุ่นมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดและวิจรรณญาณที่ดี ซึ่งจะหมายรวมถึงพฤติกรรมการดำเนินชีวิตประจำวันด้วย โดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด กลุ่มวัยรุ่นที่มีความรู้และตระหนักถึงโทษของยาเสพติดจะมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงไม่ยุ่งเกี่ยว เพราะทราบและตระหนักได้ว่าการมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะส่งผลกระทบต่อชีวิตมากมาย ซึ่งสอดคล้องกับ อมรรัตน์ พรสมบุญศิริ และคณะ (2556) ได้วิจัยเรื่องการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากยาเสพติด ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) เมื่อจำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สถิติปัญญาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น กล่าวคือ ถ้าวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สถิติปัญญาเพิ่มขึ้นจะทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดเพิ่มขึ้น โดยการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สถิติปัญญานั้น หมายถึงการได้รับคำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง หรือการได้รับการตักเตือนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ได้รับกำลังใจ รวมทั้งสอนวิธีการปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ข้องเกี่ยวกับยาเสพติดจากบุคคลในครอบครัว ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะทำให้วัยรุ่น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาถึงการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและทักษะทางสังคม กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

5.1.1 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรังที่มีอายุตั้งแต่ 13 –18 ปี จำนวน 790 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรวัยรุ่น โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 266 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีข้อความเกี่ยวกับ เพศอายุสถานภาพทางการศึกษาสถานภาพ (การสมรสหรือการมีครอบครัว) จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด สถานภาพสมรสของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

2) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว 3 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา การสนับสนุนด้านอารมณ์ และการสนับสนุนด้านทรัพยากร ลักษณะข้อความแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางสังคม ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับทักษะทางสังคม 6 ด้าน ดังนี้คือ ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทักษะด้านการแก้ปัญหาทักษะ ด้านการจัดการกับปัญหาทักษะ ด้านความสามารถในการสื่อสารทักษะ ด้านการสอนหรือตระหนักต่อตนเอง ทักษะ ด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม โดยลักษณะข้อความแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4) ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ข้อคำถามสร้างขึ้นจากค่านิยมของพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดหลายๆ แนวคิด รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีวิธีการและขั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) การหาความเที่ยงตรง ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาและนำมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
- 3) ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากนั้นผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมแบบสอบถามและนำมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำแบบสอบถามที่ตรวจให้คะแนนแล้วมาบันทึกคะแนนโดยการลงรหัสและบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์เพื่อรอการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Level of significance) ที่ระดับ .05

5.1.2 ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงจำนวนเท่ากัน คือจำนวนร้อยละ 50 ส่วนใหญ่มีอายุ 14 ปี ร้อยละ 24.4 และอายุ 16 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 10.5 ส่วนใหญ่ยังเรียนหนังสือ ร้อยละ 81.6 และไม่ได้เรียนหนังสือแล้วร้อยละ 18.4 มีเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วง 2.01-2.50 ร้อยละ 40.2 และอยู่ในช่วง 2.00 และต่ำกว่ามีจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 4.1 จำนวนพี่น้องส่วนใหญ่มีพี่น้อง 2 คน ร้อยละ 31.6 และมีพี่น้อง 6 คนเป็นจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 6.4 ลำดับการเกิดส่วนใหญ่เป็นลำดับที่ 2 ร้อยละ 39.8 และลำดับที่ 4 เป็นจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 4.1 บิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน ร้อยละ 75.9 รองลงมาหย่าร้างร้อยละ 12.4 ส่วนใหญ่บิดามีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 38.0 ส่วนใหญ่มารดามีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 38.0

อาชีพของบิดาส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรร้อยละ 35.3 และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 2.3 อาชีพของมารดาส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรร้อยละ 39.1 และอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 2.7 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 10,000 บาท และต่ำกว่า ร้อยละ 62.0 และอยู่ในช่วง 15,001 – 20,000 บาทมีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 6.8 โดยรายได้เฉลี่ยของครอบครัวโดยเฉลี่ยเท่ากับ 12353.38 บาท และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8234.70 วัยรุ่นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 3 ร้อยละ 31.6 และหมู่ที่ 6 มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ 4.1

2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.875$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยการสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.903$) รองลงมาคือการสนับสนุนด้านอารมณ์ ($\bar{x} = 3.884$) และการสนับสนุนด้านทรัพยากร ($\bar{x} = 3.821$) ตามลำดับ

3. ทักษะทางสังคม

วัยรุ่นมีทักษะทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.734$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า มีทักษะทางสังคมอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยทักษะด้านการสอนตนเองหรือตระหนักต่อตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.853$) รองลงมาคือทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม ($\bar{x} = 3.792$) ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร ($\bar{x} = 3.791$) ทักษะด้านการแก้ปัญหา ($\bar{x} = 3.785$) ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา ($\bar{x} = 3.651$) และทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.546$)

4. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

วัยรุ่นมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.000$)

5. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า วัยรุ่นที่มีเพศ สถานภาพทางการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม และอาชีพของมารดาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดแตกต่างกัน โดยเพศชายจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ($\bar{x} = 3.837$) น้อยกว่าเพศหญิง ($\bar{x} = 4.182$) และวัยรุ่นที่ยังเรียนอยู่มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด ($\bar{x} = 4.080$) มากกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนแล้ว ($\bar{x} = 3.695$) และเมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นจำแนกตามเกรดเฉลี่ยและอาชีพของมารดาเป็นรายคู่ พบว่า วัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในระดับ 0.00-2.00 พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดน้อยกว่าวัยรุ่นที่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.00-4.00 และวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด น้อยกว่าวัยรุ่นที่มีมารดาประกอบอาชีพเกษตรกร และรับจ้าง

6. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น พบว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูง (r เท่ากับ $.794^{**}$, $p < .01$) ทักษะทางสังคมโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดในระดับสูง (r เท่ากับ $.832^{**}$, $p < .01$)

7. ตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น

ตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นพบว่ามี 4 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองของวัยรุ่น ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมโดยรวม ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม เกรดเฉลี่ยสะสม และการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สติปัญญา โดยสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองของวัยรุ่น ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.001$ และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 69.4 โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในการพยากรณ์พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้ดีที่สุดคือ การสนับสนุนทางสังคมโดยรวม

5.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่น โดยพบว่ามีสัมพันธ์กันในระดับสูง และเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้ ฉะนั้นบุคคลในครอบครัวควรให้ความรักความอบอุ่น ความเข้าใจ การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งการมีเวลาให้กับวัยรุ่นอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะการใส่ใจเรื่องอารมณ์และความต้องการของวัยรุ่น หากครอบครัวให้ความสำคัญกับเรื่องนี้จะเป็วิธีกาหนึ่งที่จะช่วยป้องกันไม่ให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้

2. ทักษะทางสังคม

จากผลการศึกษาจะพบว่าทักษะทางสังคมเป็นทักษะที่สำคัญและเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดได้ในระดับสูง ฉะนั้น ควรมีการส่งเสริมให้วัยรุ่นได้มีทักษะทางสังคมให้ครบทุกด้านเพื่อที่จะได้เป็นวิธีหนึ่งในการช่วยป้องกันไม่ให้วัยรุ่นไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยการส่งเสริมทักษะทางสังคมนั้นอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การส่งเสริมโดยการอบรมสั่งสอนหรือชี้แนะโดยคนในครอบครัว การอบรมสั่งสอนจากครูอาจารย์ในโรงเรียน การบรรจุเนื้อหาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง นอกจากนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควร

มีการนำเนื้อหาเทคนิคเกี่ยวกับทักษะทางสังคมนำเสนอไว้ในเว็บไซต์ หรือการจัดทำสารคดีให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะทางสังคม ซึ่งเป็นช่องทางที่มีโอกาสเข้าถึงวัยรุ่นได้ง่าย ซึ่งสามารถทำได้ในทุกข้อที่กล่าวมานี้จะเป็นการช่วยพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิตและเอาตัวรอดจากยาเสพติดได้

3. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นจะพบว่าวัยรุ่นมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว ฉะนั้น บุคคล สถาบันทางสังคม และหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดต่อไป ไม่ควรนิ่งเฉย โดยอาจส่งเสริมโดยการอบรม สั่งสอน ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดจากการมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต หรือการอบรมสั่งสอนโดยครูในโรงเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากับกลุ่มผู้ปกครองของวัยรุ่นร่วมด้วย เพื่อที่จะทำให้ได้รับทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาพัฒนาวัยรุ่นมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อที่จะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาตัวอื่น ๆ ที่อาจจะมีความเกี่ยวข้อง เช่น รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ความเข้มแข็งในการมองโลก การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นต้น

บรรณานุกรม

- จรีลักษณ์ รัตนาพันธ์. ทักษะทางสังคม. [ออนไลน์] 2554. [สืบค้น วันที่ 21 พฤษภาคม 2560]. จาก http://jareeluk.blogspot.com/2014/09/blog-post_27.html.
- เจริญแจก พิมาย และ ปนัดดา ศรีธนาสาร. 2555. รายงานวิจัย: ความรู้ความเข้าใจเรื่องยาเสพติดและพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: งานวิจัยและพัฒนาการศึกษาของกองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). 2542 ก.การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม,
- ลักษณะของการติดยาเสพติด . [ออนไลน์] 2554. [สืบค้น วันที่ 21 พฤษภาคม 2560]. จาก <http://www.chetupon.ac.th/Yasebtid/Pages/CauseDrug1.html>
- ศิวพร แพทย์ซิม. 2556. พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ปีการศึกษา การศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภร ชินะเกตุ. 2553. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สันติ จัยสิน และคณะ. 2544. เทคนิคการเผยแพร่ความรู้เพื่อการป้องกันภัยยาเสพติด. กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.
- สมจิต หนูเจริญกุล และ อรสา พันธรัภาคี. 2553. การปฏิบัติการพยาบาลขั้นสูง : บูรณาการสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ. บริษัทจุดทอง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงานกฤษฎามนตรี. 2554 คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 154/2554. เรื่องยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด. 9 กันยายน 2554.
- สำนักวิจัยแอแบคโพลล์, มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. 2549. ทศนคติการใช้สิ่งเสพติดในกลุ่มเยาวชนช่วงปิดภาคฤดูร้อน : กรณีศึกษาตัวอย่างเยาวชนที่มีอายุ 12 – 24 ปีที่พักอาศัยในระดับครัวเรือนหอพักอพาร์ทเมนท์และคอนโดมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานครนนทบุรีปทุมธานีและสมุทรปราการ.
- ส่วนวิชาการด้านยาเสพติด, คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สำนักงาน. 2554. ความรู้และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด . พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : บางกอกเทคโนโลยีสแกนนิ่งแอนด์เซอร์วิส จำกัด, 2553. ความรู้ เรื่องเยาวชนกลุ่มเสี่ยง.
- Bloom, Martin. 1996. Primary prevention practices. "Issues in Child's and Families's Lives. Vol 5. California: SAGE publications International Education and Professional Publisher,

- Brown, M. A. 1986. "Social Support During Pregnancy". New York American Journal of Nursing. 35(1): 4-9.
- Cobb, S. 1979. Social Support and Health through the Life Course. In Aging from Birth To Death. New York: Westvies press.
- Gottlieb, B. H. 1985. Social Support Strategies. 2ed. California: SAGE Periodications.
- Jacobson, D. E. 1986. Types and timing of social support. Journal of Health and Social Behavior 27: 250-264.
- Pender, N. J. 1996. Health Promotion in Nursing Practice. 3 ed. U.S.A.: Appleton & Lange.
- Weiss, R. 1974. The Provision of Social Relationship Doing into Other. New Jersey: Prentice-Hall.
- Wolman, B. B. 1973. Dictionary of Behavioral Science. London: Litton Educational.
- Yamane, T. 1973. Statistic: An Introductory Analysis. 3rd ed. New York: Harper&Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

**แบบสอบถามงานวิจัยเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวทักษะทางสังคม
และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง**

สำหรับการวิจัยเรื่องการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ทักษะทางสังคม และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดของวัยรุ่นในตำบลไม้ฝาด อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง แบบสอบถามเป็นแบบกรอกข้อมูลลงในช่องว่างแบบตรวจรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบเลือกตอบ ซึ่งประกอบด้วยคำถามจำนวน 83 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ตอนได้แก่

1. ข้อมูลส่วนบุคคล
2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
3. ทักษะทางสังคม
4. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

คำชี้แจงในการตอบคำถาม

ข้อความต่อไปนี้ เป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนตัวของคุณ โปรดอ่านแต่ละข้อโดยละเอียด กรุณาตอบคำถามทุกข้อ และเลือกคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านคิดว่าตรงกับตัวท่านมากที่สุด คำตอบมีให้เลือก 5 ระดับ คือ ไม่จริง จริงน้อย ไม่แน่ใจ จริง จริงที่สุด

หมายเหตุ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ ผลที่ได้จะนำไปใช้ในการวิจัยโดยภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเป็นรายบุคคล

คณะผู้วิจัย

นางสาววรรณกร พลพิชัย

นางจันทร์ลา อึ้งเอ็ง

อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) เพียง 1 คำตอบใน 1 ข้อ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านและกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

( ) 13

( ) 14

( ) 15

( ) 16

( ) 17

( ) 18

3. สถานภาพทางการศึกษา

( ) ยังเรียนอยู่ เกรดเฉลี่ยสะสม.....

( ) ไม่ได้เรียนแล้ว สถานภาพ

( ) โสด

( ) แต่งงานแล้ว

4. จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา.....

5. ลำดับการเกิด.....

6. สถานภาพการสมรสของบิดามารดา

( ) บิดา-มารดาอยู่ร่วมกัน

( ) บิดา-มารดา หย่าร้าง

( ) บิดา/มารดาหม้าย

( ) บิดา-มารดา แยกกันอยู่

( ) อื่นๆ ระบุ.....

7. ระดับการศึกษาของบิดา

( ) ไม่ได้เรียน

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช

( ) อนุปริญญา/ปวส

( ) ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท

( ) ปริญญาเอก

( ) อื่นๆ ระบุ.....

8. ระดับการศึกษาของมารดา

( ) ไม่ได้เรียน

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช

( ) อนุปริญญา/ปวส

( ) ปริญญาตรี

( ) ปริญญาโท

( ) ปริญญาเอก

( ) อื่นๆ ระบุ.....

9. อาชีพของบิดา

( ) ข้าราชการ

( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

( ) ค้าขาย

( ) เกษตรกร

( ) ธุรกิจส่วนตัว

( ) รับจ้าง

( ) ประมง

( ) อื่นๆ ระบุ.....

10. อาชีพของมารดา

( ) ข้าราชการ

( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

( ) ค้าขาย

( ) เกษตรกร

( ) ธุรกิจส่วนตัว

( ) รับจ้าง

( ) อื่นๆ ระบุ.....

11 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว (ไปรตระบุ).....

12. หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

( ) หมู่ 1

( ) หมู่ 2

( ) หมู่ 3

( ) หมู่ 4

( ) หมู่ 5

( ) หมู่ 6

( ) หมู่ 7

ตอนที่ 2-4 คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

- 5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับความเป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับระดับไม่จริงเลย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ข้อที่	คำถามการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
การสนับสนุนด้านความคิด สติปัญญา						
1.	คนในครอบครัวได้ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด					
2.	คนในครอบครัวชี้แนะแนวทางในการหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด					
3.	คนในครอบครัวจะมีการตักเตือนหากท่านมีเพื่อนที่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด					
4.	คนในครอบครัวให้คำชมเชยหากไม่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด					
5.	คนในครอบครัวสอนวิธีการปฏิเสธหากถูกชักชวนให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด					
6.	คนในครอบครัวให้กำลังใจสนับสนุนเมื่อมีพฤติกรรมที่เหมาะสม					
7.	คนในครอบครัวให้การช่วยเหลือเมื่อท่านเจอปัญหา					
การสนับสนุนด้านอารมณ์						
8.	ท่านเป็นที่รักของคนในครอบครัว					
9.	คนในครอบครัวเป็นกำลังใจที่ดีแก่ท่าน					
10.	คนในครอบครัวรับฟังความคิดเห็นของท่าน					
11.	คนในครอบครัวให้อภัยท่าน เมื่อท่านทำผิด					
12.	คนในครอบครัวจะรับฟังความคิดเห็นของท่าน เมื่อท่านมีข้อเสนอแนะ					
13.	ท่านรู้สึกถึงความรักความอบอุ่นที่คนในครอบครัวมีแก่ท่าน					
14.	คนในครอบครัวมีความเชื่อมั่นในตัวท่าน					
การสนับสนุนด้านทรัพยากร						
15.	คนในครอบครัวให้เงินทองแก่ท่านอย่างเพียงพอ					
16.	เมื่อท่านต้องการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ครอบครัวจะให้การสนับสนุนด้านการเงิน					
17.	เมื่อท่านเดือดร้อน ท่านจะได้รับการช่วยเหลือจากคนในครอบครัว					
18.	ครอบครัวของท่านให้การสนับสนุนในสิ่งที่ท่านต้องการทำ					
19.	เมื่อท่านเผชิญปัญหา คนในครอบครัวร่วมช่วยกันปัญหาให้กับท่าน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทักษะทางสังคม

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร						
1.	เมื่อมีใครบอกข้อมูลแก่ท่าน ท่านจะไม่เชื่อในทันที					
2.	ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
3.	เมื่อมีคนมาพูดคุยกับท่าน ท่านสามารถวิเคราะห์เจตนาในการพูดคุยของบุคคลนั้นๆได้					
4.	ท่านสามารถวิเคราะห์ได้ว่าแต่ละคนที่มาติดต่อกับท่านมีความปรารถนาดีหรือไม่					
5.	ท่านสามารถสังเกตกิริยาท่าทางของผู้อื่นว่าเขามีเจตนาต่อท่านอย่างไร					
6.	ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน					
ทักษะด้านการแก้ปัญหา						
7.	ท่านไม่ละความพยายาม ถ้ายังไม่สามารถจัดการปัญหาได้					
8.	แม้ว่าปัญหาอุปสรรคจะใหญ่แค่ไหน ท่านก็สามารถหาหนทางแก้ไขจนได้					
9.	ท่านเชื่อว่าปัญหาทุกอย่างมีทางออก					
10.	ท่านสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วยตนเอง					
11.	เมื่อเจอกับปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้					
ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา						
12.	เมื่อเจอกับปัญหา ท่านสามารถควบคุมไม่ให้ปัญหาลุกลามได้					
13.	ท่านเน้นการจัดการกับปัญหาโดยมุ่งแก้ไขที่ต้นเหตุ					
14.	ท่านสามารถจัดลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหาได้ตามความสำคัญก่อนหลังได้					
15.	ท่านสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้อง					
16.	ท่านไม่ปล่อยให้ตัวเองจมอยู่กับปัญหานานๆ					
ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร						
17.	ท่านกล้าแสดงความคิดเห็นคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วยกับคนอื่น					
18.	ท่านสามารถปฏิเสธคนที่ชักชวนให้ท่านทำในสิ่งที่ไม่ชอบ					
19.	ท่านพูดคุยกับคนทั่วไปโดยคำนึงถึงความรู้สึก อ่อนน้อม					
20.	ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น					
21.	ท่านสามารถเก็บอารมณ์ได้แม้จะไม่พอใจคำพูดของคนที่สนทนาด้วย					
ทักษะด้านการสอนตนเองหรือตระหนักต่อตนเอง						
22.	ท่านมีความเชื่อมั่นในตนเอง					
23.	ท่านมีความเป็นตัวของตัวเองไม่คล้อยตามผู้อื่นๆ					
24.	ท่านสามารถบังคับตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบต่างๆ ได้					

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ทักษะด้านการสอนตนเองหรือตระหนักต่อตนเอง						
25.	ท่านให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง					
26.	ท่านสามารถควบคุมตนเองไม่ให้กระทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ					
27.	ท่านเชื่อว่าท่านเป็นคนที่มีความดี					
ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่มทางสังคม						
28.	เมื่อเจอปัญหาท่านสามารถขอรับการช่วยเหลือจากผู้นำในชุมชน					
29.	ท่านสามารถศึกษาหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันจากสื่อช่องทางต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น					
30.	ท่านนำเอาหลักคำสอนของศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต					
31.	ท่านสามารถขอคำแนะนำหรือความช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัว					
32.	เมื่อเจอปัญหา ท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากครูอาจารย์ ได้					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด

ข้อที่	คำถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1.	ท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด					
2.	ท่านได้ศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด					
3.	ท่านกล้าตอบปฏิเสธหากมีคนมาชักชวนให้ลองเสพยาเสพติด					
4.	ท่านไม่ยุ่งเกี่ยวกับคนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด					
5.	ท่านไม่มีความคิดที่จะลองเสพยาเสพติด					
6.	ท่านไม่มีความรู้สึกรออยากรู้ว่าการเสพยาเสพติดมีความรู้สึกอย่างไร					
7.	ท่านมีวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงคำชักชวนของเพื่อนในการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด					
8.	ท่านไม่ได้รู้สึกว่าการที่เสพยาเสพติดนั้นเท่					
9.	ท่านไม่คิดจะเลียนแบบพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของคนรอบข้าง					
10.	ท่านใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เช่น เล่นกีฬา ออกกำลังกาย ทำงานอดิเรก เป็นต้น					
11.	ท่านใช้เวลาว่างในการช่วยทำงานของครอบครัว					

ข้อที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
12.	เมื่อข้อสงสัยเรื่องยาเสพติด ท่านสามารถสอบถามจากพ่อแม่หรือคนในครอบครัว					
13.	ท่านคิดว่าข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติดจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น					
14.	ท่านกล้าที่จะปรึกษาเรื่องยาเสพติดกับคนใกล้ชิด					
15.	เมื่อร่างกายอ่อนล้า ท่านเลือกที่จะพักผ่อนแทนการใช้ยาหรือเครื่องดื่มชูกำลังมากระตุ้นร่างกาย					
16.	เมื่อท่านได้เห็นคนที่ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด ท่านรู้สึกว่าจะไม่อยากเจอสภาพเดียวกันกับบุคคลนั้นๆ					
17.	ท่านเชื่อว่าการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะทำให้ท่านมีคุณภาพชีวิตต่ำลง					
18.	ท่านเชื่อว่าการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะทำให้เสียอนาคต					
19.	ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองให้มีอนาคตที่ดี					
20.	ท่านมีความเชื่อมั่นว่าจะไม่ประพฤติตนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง					

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางผนวกที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวรายด้านและโดยรวมทั้งฉบับ

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
1. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สติปัญญา	.891
2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านอารมณ์	.908
3. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านทรัพยากร	.879
โดยรวมทั้งฉบับ	.949

ตารางผนวกที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านความคิด สติปัญญา

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1.	.687	.875
2.	.710	.872
3.	.714	.872
4.	.644	.880
5.	.695	.874
6.	.698	.874
7.	.663	.878
โดยรวม .891		

ตารางผนวกที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้านอารมณ์

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
8.	.720	.895
9.	.758	.891
10.	.752	.892
11.	.724	.895
12.	.700	.897
13.	.732	.894
14.	.686	.899
โดยรวม .908		

ตารางผนวกที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวด้าน
ทรัพยากร

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
15.	.708	.854
16.	.711	.853
17.	.755	.842
18.	.705	.854
19.	.676	.861
โดยรวม .879		

ตารางผนวกที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมทั้งรายด้านและโดยรวมทั้ง
ฉบับ

ทักษะทางสังคม	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
1. ทักษะด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	.863
2. ทักษะด้านการแก้ปัญหา	.809
3. ทักษะด้านการจัดการกับปัญหา	.861
4. ทักษะด้านความสามารถในการสื่อสาร	.836
5. ทักษะด้านการสอนตนเองหรือตระหนักต่อ ตนเอง	.900
6. ทักษะด้านการรับการสนับสนุนจากแหล่งกลุ่ม ทางสังคม	.847
โดยรวมทั้งฉบับ .963	

ตารางผนวกที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	.547	.861
2	.658	.839
3	.704	.831
4	.728	.827
5	.698	.832
6	.615	.847
โดยรวม .863		

ตารางผนวกที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการแก้ปัญหา

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
7	.629	.762
8	.673	.748
9	.652	.755
10	.583	.777
11	.450	.815
โดยรวม .809		

ตารางผนวกที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการจัดการกับปัญหา

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
12	.653	.838
13	.769	.809
14	.708	.824
15	.681	.831
16	.588	.854
โดยรวม .861		

ตารางผนวกที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านความสามารถในการสื่อสาร

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
17	.667	.812
18	.603	.828
19	.694	.804
20	.740	.791
21	.572	.838
โดยรวม .836		

ตารางผนวกที่ 10 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการสอนตนเองหรือ
 ตระหนักต่อตนเอง

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
22	.696	.887
23	.730	.882
24	.720	.883
25	.754	.878
26	.732	.881
27	.733	.881
โดยรวม .900		

ตารางผนวกที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทักษะทางสังคมด้านการรับการสนับสนุน
 จากแหล่งกลุ่มทางสังคม

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
28	.543	.844
29	.632	.821
30	.678	.809
31	.748	.791
32	.681	.808
โดยรวม .847		

ตารางผนวกที่ 12 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด
 ทั้งฉบับ

พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติด	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
โดยรวมทั้งฉบับ	.965

ตารางผนวกที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของพฤติกรรมกำบังกันตนเองจากยาเสพติดรายข้อ

ข้อที่	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1.	.786	.963
2.	.778	.963
3.	.809	.963
4.	.721	.964
5.	.766	.963
6.	.741	.964
7.	.784	.963
8.	.748	.964
9.	.775	.963
10.	.732	.964
11.	.721	.964
12.	.741	.964
13.	.755	.963
14.	.714	.964
15.	.624	.965
16.	.795	.963
17.	.801	.963
18.	.806	.963
19.	.793	.963
โดยรวมทั้งฉบับ		.965

ภาคผนวก ค

ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับการรับรู้ของเครื่องมือรายข้อ

ตารางผนวกที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว รายชื่อ

การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. คนในครอบครัวได้ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด	3.75	1.155	สูง
2. คนในครอบครัวชี้แนะแนวทางในการหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด	4.02	1.039	สูง
3. คนในครอบครัวจะมีการตักเตือนหากท่านมีเพื่อนที่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด	4.03	1.009	สูง
4. คนในครอบครัวให้คำชมเชยหากไม่มีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	3.80	1.031	สูง
5. คนในครอบครัวสอนวิธีการปฏิเสธหากถูกชักชวนให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	3.85	1.095	สูง
6. คนในครอบครัวให้กำลังใจสนับสนุนเมื่อมีพฤติกรรมที่เหมาะสม	3.95	1.040	สูง
7. คนในครอบครัวให้การช่วยเหลือเมื่อท่านเจอปัญหา	3.92	1.028	สูง
8. ท่านเป็นที่รักของคนในครอบครัว	3.90	1.075	สูง
9. คนในครอบครัวเป็นกำลังใจที่ดีแก่ท่าน	4.03	1.029	สูง
10. คนในครอบครัวรับฟังความคิดเห็นของท่าน	3.84	1.019	สูง
11. คนในครอบครัวให้อภัยท่าน เมื่อท่านทำผิด	3.86	1.015	สูง
12. คนในครอบครัวจะรับฟังความคิดเห็นของท่าน เมื่อท่านมีข้อเสนอแนะ	3.79	.991	สูง
13. ท่านรู้สึกถึงความรักความอบอุ่นที่คนในครอบครัวมีแก่ท่าน	3.98	1.067	สูง
14. คนในครอบครัวมีความเชื่อมั่นในตัวท่าน	3.79	1.021	สูง
15. คนในครอบครัวให้เงินทองแก่ท่านอย่างเพียงพอ	3.79	1.117	สูง
16. เมื่อท่านต้องการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ครอบครัวจะให้การสนับสนุนด้านการเงิน	3.69	1.000	สูง
17. เมื่อท่านเดือดร้อน ท่านจะได้รับการช่วยเหลือจากคนในครอบครัว	3.87	1.014	สูง
18. ครอบครัวของท่านให้การสนับสนุนในสิ่งที่ท่านต้องการทำ	3.83	1.007	สูง
19. เมื่อท่านเผชิญปัญหา คนในครอบครัวร่วมช่วยกันปัญหากับท่าน	3.93	1.026	สูง

ตารางผนวกที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะทางสังคมรายข้อ

ทักษะทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เมื่อมีใครบอกข้อมูลแก่ท่าน ท่านจะไม่เชื่อในทันที	3.27	1.080	ปานกลาง
2. ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	3.50	.968	สูง
3. เมื่อมีคนมาพูดคุยกับท่าน ท่านสามารถวิเคราะห์เจตนาในการพูดคุยของบุคคลนั้นๆได้	3.53	.968	สูง
4. ท่านสามารถวิเคราะห์ได้ว่าแต่ละคนที่มาติดต่อกับท่านมีความปรารถนาดีหรือไม่	3.62	.965	สูง
5. ท่านสามารถสังเกตกิริยาท่าทางของผู้อื่นว่าเขามีเจตนาต่อท่านอย่างไร	3.62	.999	สูง
6. ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจำวัน	3.74	.951	สูง
7. ท่านไม่ละความพยายาม ถ้ายังไม่สามารถจัดการปัญหาได้	3.69	.949	สูง
8. แม้ว่าปัญหาอุปสรรคจะใหญ่แค่ไหน ท่านก็สามารถหาหนทางแก้ไขจนได้	3.79	.949	สูง
9. ท่านเชื่อว่าปัญหาทุกอย่างมีทางออก	3.96	.937	สูง
10. ท่านสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วยตนเอง	3.74	.874	สูง
11. เมื่อเจอกับปัญหาแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้	3.75	.932	สูง
12. เมื่อเจอกับปัญหา ท่านสามารถควบคุมไม่ให้ปัญหาลุกลามได้	3.50	.972	สูง
13. ท่านเน้นการจัดการกับปัญหาโดยมุ่งแก้ไขที่ต้นเหตุ	3.64	.927	สูง
14. ท่านสามารถจัดลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหาได้ตามความสำคัญก่อนหลังได้	3.61	.946	สูง
15. ท่านสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้อง	3.69	.985	สูง
16. ท่านไม่ปล่อยให้ตัวเองจมอยู่กับปัญหานานๆ	3.83	.962	สูง
17. ท่านกล้าแสดงความคิดเห็นคัดค้านเมื่อไม่เห็นด้วยกับคนอื่น	3.62	.996	สูง
18. ท่านสามารถปฏิเสธคนที่ชักชวนให้ท่านทำในสิ่งที่ไม่ชอบ	3.88	.957	สูง
19. ท่านพูดคุยกับคนทั่วไปโดยคำนึงถึงความสุภาพ อ่อนน้อม	3.82	.963	สูง
20. ท่านรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	3.85	.990	สูง
21. ท่านสามารถเก็บอารมณ์ได้แม้จะไม่พอใจคำพูดของคนที่สนทนาด้วย	3.80	1.022	สูง
22. ท่านมีความเชื่อมั่นในตนเอง	3.73	1.013	สูง
23. ท่านมีความเป็นตัวของตัวเองไม่คล้อยตามผู้อื่นๆ	3.83	.949	สูง
24. ท่านสามารถบังคับตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบต่างๆได้	3.83	.950	สูง

ตารางผนวกที่ 15 (ต่อ)

ทักษะทางสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
25. ท่านให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง	3.95	.944	สูง
26. ท่านสามารถควบคุมตนเองไม่ให้กระทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ	3.88	.989	สูง
27. ท่านเชื่อว่าท่านเป็นคนที่มีความดี	3.89	.980	สูง
28. เมื่อเจอปัญหาท่านสามารถขอรับการช่วยเหลือจากผู้นำในชุมชน	3.62	1.021	สูง
29. ท่านสามารถศึกษาหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันจากสื่อช่องทางต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น	3.87	1.006	สูง
30. ท่านนำเอาหลักคำสอนของศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต	3.68	1.092	สูง
31. ท่านสามารถขอคำแนะนำหรือความช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัว	3.85	.980	สูง
32. เมื่อเจอปัญหา ท่านสามารถขอความช่วยเหลือจากครู อาจารย์ ได้	3.94	1.039	สูง

ตารางผนวกที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของพฤติกรรมกำรป้องกันตนเองจากยาเสพติด

พฤติกรรมกำรป้องกันตนเองจากยาเสพติด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด	3.88	1.120	สูง
2. ท่านได้ศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	4.02	.921	สูง
3. ท่านกล้าตอบปฏิเสธหากมีคณมาชักชวนให้ลองเสพยาเสพติด	4.09	1.085	สูง
4. ท่านไม่ยุ่งเกี่ยวกับคณที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด	4.07	.953	สูง
5. ท่านไม่มีความคิดที่จะลองเสพยาเสพติด	4.10	1.005	สูง
6. ท่านไม่มีความรู้สึกอยากรู้ว่าการเสพยาเสพติดมีความรู้สึกอย่างไร	4.03	1.001	สูง
7. ท่านมีวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงคำชักชวนของเพื่อนในการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	4.00	.994	สูง
8. ท่านไม่ได้รู้สึกวาคณที่เสพยาเสพติดนั้นเท่	4.00	1.062	สูง
9. ท่านไม่คิดจะเลียนแบบพฤติกรรมกำรเสพยาเสพติดของคณรอบข้าง	4.08	.964	สูง
10. ท่านใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เช่น เล่นกีฬา ออกกำลังกาย ทำงานอดิเรก เป็นต้น	3.99	.963	สูง
11. ท่านใช้เวลาว่างในการช่วยทำงานของครอบครัว	3.92	.988	สูง
12. เมื่อข้อสงสัยเรื่องยาเสพติด ท่านสามารถสอบถามจากพ่อแม่หรือคณในครอบครัว	3.99	.965	สูง
13. ท่านคั่นคว่าข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากยาเสพติดจากสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น	3.87	.995	สูง
14. ท่านกล้าที่จะปรึกษาเรื่องยาเสพติดกับคณใกล้ชิด	3.95	.958	สูง
15. เมื่อร่างกายอ่อนล้า ท่านเลือกที่จะพักผ่อนแทนการใชยาหรือเครื่องดื่มชูกำลังมากกระตุ้นร่างกาย	3.81	1.063	สูง
16. เมื่อท่านได้เห็นคณที่ได้รับผลกระทบจากยาเสพติด ท่านรู้สึกว่าไม่อยากรจะสุขภาพเดียวกันกับบุคคลนั้นๆ	4.00	1.037	สูง
17. ท่านเชื่อว่าการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะทำให้เสียอนาคต	4.11	1.049	สูง
18. ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองให้มีอนาคตที่ดี	4.12	1.019	สูง
19. ท่านมีความเชื่อมั่นว่าจะไม่ประพฤติดนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง	4.17	1.023	สูง